

İslam, Hristiyanlık ve Yahudilik'te Kadın

Şerif Abdulazim Muhammed

Giriş

Bundan yaklaşık beş yıl önce Toronto Star dergisinde Gwynne Dyer'ın kaleme aldığı "Erkeğin hâkimiyetinde İslam yalnız değil" adlı bir makaleyi okumuştum. Bu makale, Kanada'nın başkenti Montreal'de düzenlenen ve Mısırlı ünlü feminist Nawal Saadawi'nin görüşlerine karşılık "Kadınlar ve Güç" konulu konferansta katılımcıların tepkilerini dile getirmekteydi. Burada kısaca Dr. Nawal Saadawi'nin yanlış ideolojik iddialarını şu şekilde özetleyebiliriz;

"Kadın hak ve özgürlüklerinin kısıtlanmasında önceliği Yahudilik ve Ahd-i Atik'de, daha sonra Hristiyanlık ve nihayetinde Kuran'da görebiliriz." ve bir başka cümlesinde;

"Tüm (Semavi) dinler erkek hâkimiyeti üzerine kurulmuştur; çünkü onların yapılandığı topraklarda hep ataerkil toplumlar yaşamıştır." ve yine;

"Kadınların örtünmesi İslam'a özgü bir üslup değildir, biz bunu eski kültürlerde, diğer din mensubu rahibelerde de görmekteyiz."

Bunun üzerine konferansta bulunanlar kendi din ve mezheplerinin İslam dini ile bir tutulmasına tahammül edemeyip, Dr. Saadawi'yi eleştiri yağmuruna tuttular. Dünya Kadın Hareketi yetkililerinden Bernice Dubois, Dr. Nawal Saadawi'nin sözlerinin kabul edilemeyeceğini ve onun görüşlerinin diğer din ve toplumların inançlarına ne denli ters düştüğünü dile getirmişti.

İsrail Kadın Örgütü üyelerinden Alice Shalvi ise şöyle diyordu: "Benim bu duruma mutluka itiraz etmem gerekir; çünkü Yahudilikte örtünme adında bir kavram yoktur."

Gwynne Dyer'ın bu makalesi; bunca tepkinin aslında batı dünyasının kendilerini ve genelde kendi kültürel miraslarını tehdit eden İslam için yapıldığını kaleme alıyordu. Gwynne Dyer: "Aslında Hristiyan ve Yahudi feministler; kendilerinin kötü yönetli Müslümanlarla aynı kefeye konulmasından rahatsız olup itiraz ettiler." şeklinde yazmaktaydı.

Ben konferansa katılanların İslam hakkında, özellikle de kadın meselesi söz konusu olduğunda böylesine tepkiler vermelerine hiç de şaşımamıştım. Batı dünyası

Hiç kimse Allah'ın büyük peygamberleri Hz. Musa ve İsa'ya (a.s) inanmadan Müslüman olamaz. Benin buradaki hedefim; İslam dinini savunmak ve Allah'ın Âdemoğullarına son İlahi mesajını, güç ve saygınlığını göstermekten ibarettir. Bu araştırma sırasında kendimin usul ve temel inançlar üzerinde araştırma yaptığımı yani bir başka tabirle kadının bu üç din içerisindeki yerini, temel ve asıl kaynaklardan aldığımı da belirtmek isterim.

İslam'ı, kadının her zaman erkek karşısında arka planda kalması ve ona boyun eğmesi şeklinde görmektedir.

Bu anlayışın ne kadar katı olduğunu anlamak için Fransız milli eğitim müdürlüğünün son zamanlarda başörtüsü takan tüm Müslüman genç kızların Fransız okullarından atılması gerekmektedir yarasını dile getirmek kâfidir. Okumak isteyen Müslüman genç kız hicabından ötürü eğitiminden mahrum kalacak ama yaşatları olan diğer Katolik Hristiyan öğrenciler okullarına boyunlarında asılı haç ile ya da Yahudi olan bir öğrenci de başında dininin gereksinimi Yahudi papağı olan Kipa ile derslerine girebilecektir, böyle olmaz. Fransız polisinin Müslüman kızların başörtüsüyle okula girişlerini engelledikleri sahneler kolay kolay hafızalardan çıkacağı benzemiyor. Bu sahneler Alabama

eyalet valisi olan George Wallace'ın 1962 senesinde yaptığı o yüz kızartıcı olaya ne de çok benzemekte; George Wallace okul önlerinde bekler ve zenci öğrencilerin okullara girmesini engellerdi. Bu iki utanç tablosunu birbirlerinden ayıran tek fark şudur; zenciler, hem Amerika ve hem yurt dışından oldukça fazla destek görmekteydiler. Hatta dönemin Cumhurbaşkanı John F. Kennedy; Birleşik Milletler Ulusal Muhafız Birliği'ni siyahî öğrencilerin derslere girmeleri konusunda zor kullanmalarına bile izin vermişti. Ama Fransız vatandaşı Müslüman kızlar hiçbir kesimden yardım ve destek bulamadılar. Anlaşılan onların ne Fransa içinde ne de dışında kimseye bir yararları yoktu. Bunun en büyük sebeplerinden biri de; İslam'ın günümüz dünyasında yanlış algılanması ve korkulmasıydı.

Orada benim Montreal konferansı hakkında daha fazla araştırma yapmama sebep olan bir soru sorulmuştu; Dr. Nawal Saadawi'nin tüm bu görüşleri gerçekte bağdaşır mıydı acaba? Başka bir deyişle; Yahudilik, Hristiyanlık ve İslamiyet aynı kadın anlayışına mı sahiptiler? Bu konuda farklı görüşleri var mıydı? Gerçekten de Yahudilik ve Hristiyanlık kadınlara İslam dininden daha çok mu özen göstermekteydi? Peki, asıl gerçek neydi?

Bu zor soruları araştırıp, cevaplarını bulmak hiç de kolay olmasa gerek. Zaten, birisinin olaylara tarafsız yaklaşıp, insafli olması ya da en azından adaletle hükmetmek için elinden geleni yapması gerekmektedir. İslam'ın öğrettiği de zaten budur. Kuran-ı Kerim Müslümanlara kendi yakınlarının hoşuna gitmese bile doğruyu söylemelerini emreder;

“Konuştuğunuz zaman, yakınlarınıza aleyhine de olsa, adaleti gözetin.” (En'am/152)

“Ey iman edenler! Öz benliğiniz, anneniz, babanız, yakınlarınız aleyhine de olsa, zengin veya fakir de olsalar, adaleti dimdik ayakta tutarak Allah için tanıklık edenler olun.” (Nisa/135)

Bir diğer zorluk da, konunun oldukça kapsamlı olmasından kaynaklanmaktadır. Zaten bu yüzden son birkaç yıldır kafamda oluşan soru işaretlerini bertaraf etmek için kendimi İncil, Dinler ve Yahudi ansiklopedilerini okumaya adanmıştım. Bunların yanı sıra çeşitli dinlerde araştırmacılar ve eleştirmenler tarafından kadının konumu hakkında yazılan eserleri de incelemeyi ihmal etmedim. Gelecek bölümler içerisinde sunulan konular bu naçiz araştırmamın önemli sonuçlarını içermektedir. Bu araştırma boyunca

tam manasıyla objektif olduğumu söyleyemem, çünkü bu benim sınırlı kapasitemi aşmak demek olur. Ama bu araştırma ve tahkikat boyunca Kuran'ın “Hakkı söyleme” ilkesine bağlı kalmaya çalıştım.

Bu giriş bölümünde çalışma amacımın ne Hristiyanlığı ne de Yahudiliği küçümseyip, yermek olmadığını vurgulamak isterim. Müslümanlar olarak her ikisinin de İlahi menşeli dinler olduğunu biliyoruz. Hiç kimse Allah'ın büyük peygamberleri Hz. Musa ve İsa'ya (a.s) inanmadan Müslüman olamaz. Benim buradaki hedefim; İslam dinini savunmak ve Allah'ın Âdemoğullarına son İlahi mesajını, güç ve saygınlığını göstermekten ibarettir. Bu araştırma sırasında kendimin usul ve temel inançlar üzerinde araştırma yaptığımı yani bir başka tabirle kadının bu üç din içerisindeki yerini, temel ve asıl kaynaklardan aldığımı da belirtmek isterim. Bu şu manaya gelmektedir; Üç semavi dinin bu gün dünya üzerindeki milyarlarca mensubu tarafından uygulandığı şekliyle değil de, gerçek kaynaklarındaki şekliyle kadının durumunu incelemedir.

Bu yüzden delil ve kaynakların çoğu, Kuran-ı Kerim'den, Peygamber efendimizin (saa) hadislerinden, İncil, Talmud veya Hristiyanlığın şekillenmesinde önemli rol oynamış bazı rahip ve din bilginlerinin görüşlerinden alınmıştır.

Eğer bu kaynaklar baz alındığı takdirde; bir inancı, o dinin sözde taraftarlarının davranış ve tutumlarından anlamaya çalışmanın ne denli yanlış olacağı sonucuna götürür. Çoğu insan, dini inançları kültürle karıştırmakta, hatta birçoğu kendi dini kitaplarının ne demek istediğini dahi anlamaktan aciz ve maalesef birçoğu da bu konulara hiç mi hiç ilgi duymamaktadır.

Havva'nın Hatası

Her üç din de; kadın ve erkeğin, âlemlerin yaratıcısı Yüce Allah tarafından yaratıldığı konusunda aynı inanç üzerinde birleşirler. Ama ilk erkek ve kadının yaratılmasının yani Hz. Âdem (a.s) ve Havva'nın yaratılmasından sonra ilk görüş ayrılıkları baş gösterir.

Hz. Âdem ve Havva'nın yaratılışına dair Yahudi ve Hristiyan düşüncesinde detaylı bir şekilde anlatılmaktadır. (Yaratılış, bab/2:4'den bab/3:24'e kadar bu süreç anlatılır) Allah onları yasak ağacın meyvesinin yenmesini her ikisi için de yasakladı. Yılan Havva'yı, Havva da Âdem'i kendisiyle yemesi için kandırdı. Allah, bu yaptığından ötürü Âdem'i kınayınca, o bütün suç Havva'ya attı; "Burada benim yanıma verdiğin bu kadın, o ağacın meyvesinden bana bir miktar verdi ve ben de yedim." Bunun ardından Allah Havva'ya şöyle buyurdu;

"Çocuk doğururken sana çok acı çek-tireceğim" dedi, "Ağrı çekerek doğum

yapacaksın. Kocana istek duyacaksın, Seni o yönetecek." Ve Âdem'e de;

"Karının sözünü dinlediğin ve sana, meyvesini yeme dediğim ağaçtan yediğin için toprak senin yüzünden lanetlendi" dedi, "Yaşam boyu emek vermeden yiyecek bulamayacaksın." dedi.

Ama ilk yaratılış ile ilgili İslami anlayış Kuran'ın birçok yerinde geçer. Örnek olarak da;

"(Sonra Allah, Âdem'e hitap etti): "Ey Âdem, sen ve eşin cennette durun, dilediğiniz yerden yeyin; fakat şu ağaca yaklaşmayın, yoksa zalimlerden olursunuz."

Derken şeytan, onların, kendilerinden gizlenmiş olan çirkin yerlerini kendilerine göstermek için onlara fısıldadı: "Rabbiniz, başka bir sebepten dolayı değil, sırf ikiniz de birer melek, ya da ebedi kâhıclardan olursunuz diye sizi şu ağaçtan menetti" dedi. Ve onlara:

Her üç din de; kadın ve erkeğin, âlemlerin yaratıcısı Yüce Allah tarafından yaratıldığı konusunda aynı inanç üzerinde birleşirler. Ama ilk erkek ve kadının yaratılmasının yani Hz. Âdem (a.s) ve Havva'nın yaratılmasından sonra ilk görüş ayrılıkları baş gösterir.

"Elbette ben size öğüt verenlerdenim." diye de yemin etti.

Böylece onları aldatarak aşağı sarkıttı, (önceki mevkilerinden indirdi). Ağacın meyvasını tadınca çirkin yerleri kendilerine göründü ve cennet yapraklarını üst üste yamayıp üzerlerine örtmeğe başladılar. Rableri onlara ünledi: "Ben sizi o ağaçtan men'etmedim mi ve şeytan size apaçık düşmandır, demedim mi?"

Dediler: "Rabbimiz, biz kendimize zulmettik, eğer bizi bağışlamaz ve bize acımazsan, muhakkak ziyana uğrayanlardan oluruz!" (A'raf/19-23)

Yaratılış hikâyesinin iki şekline de dikkatlice bakıldığında; bazı temel farklılıklar hemen dikkati çekmektedir. İncil ve Tevrat'ın aksine Kuran-ı Kerim, Hz. Âdem ve'ya hatalarından dolayı aynı derecede yargılamaktadır. Kimse Kuran'ın hiçbir yerinde Hz. Havva'nın Âdem'i (a.s.) yasak meyveyi yemek için kandırıldığını veya onun Âdem'den önce o meyveyi yediğine dair en ufak bir delil bulamaz. Kuran'daki Havva ne ayartan ne vesvese veren ne de aldatan birisidir. Üstüne üstlük Kuran ayetlerinden de açıkça anlaşılacağı gibi Allah, aynı Havva'nın doğumunda acı çekmesi vs. gibi hiç kimseyi başkasının günah ve hatalarından ötürü kınayıp, cezalandırmaz. Hem Âdem hem de Havva bir hata yapıp, emre itaatsizlik ettiler ve hemen ardından Allah'tan bağışlanma dilediler ve Allah da onları affetti.

Utanch Kaynağı Kız Çocukları

Aslına bakacak olursak; İncil ve Kuran-ı Kerim arasında kadına karşı görüş farklılığı kız çocuğu dünyaya gelir gelmez başlar. Buna örnek vermek gerekirse; İncil kız çocuğu dünyaya geldiğinde (erkek çocuğuna

nazaran) doğum yapan kadın iki kat daha fazla necis ve kirli sayılmaktadır.

"İsrail halkına de ki: Bir kadın hamile kalıp erkek çocuk doğurursa, âdet gördüğü günlerde olduğu gibi yedi gün kirli sayılacaktır. Çocuk sekizinci gün sünnet edilmeli. Kadın kanamasından paklanmak için otuz üç gün bekleyecek. Pak sayılması için geçmesi gereken bu günler doluncaya dek kutsal bir şeye dokunmayacak, tapınağa girmeyecek. Ancak, kız çocuk doğurursa, âdet gördüğü günler gibi iki hafta kirli sayılacaktır. Kanamasından paklanmak için altmış altı gün bekleyecektir." (Levililer, bab/12:2-5)

Kitab-ı Mukaddes açık bir dille bu konuyu şöyle yorumlar;

"Kız çocuğunun doğumu zarar ve ziyandır" (Derlemeci, bab/22:3) ama bu ürkütücü beyanın aksine erkek çocuğundan övgüyle bahseder;

"Oğlunu eğiten adama düşmanları gıpta eder" (Derlemeci, bab/30:3)

Yahudi hahamları nesillerinin devamı ve çoğalması için evlat sahibi olmayı erkeklerle zorunlu kılar. Öte yandan, neslin devamı için de; erkek evladı açıkça tercih ettiklerini gizlememektedirler;

"Onlar için hasta bir erkek evlat, sağlıklı bir kız çocuğundan daha yeğdir."

"Erkek çocuğu doğduğunda herkes sevince, kız çocuğu doğduğunda ise herkes üzüntüye boğulur."

"Erkek çocuk doğduğunda dünyaya bariş gelir, kız çocuk doğduğunda hiçbir şey gelmez" Kız çocuğu her zaman bir üzüntü, bir yük ve baba için de utanç kaynağı olarak algılanmıştır;

"Kızın dik başlı mı? Sert bir şekilde bakarsan bir daha seni düşmanlarına alay

konusu olmaktan, kasabanın diline düşmekte, dedikoduya konu olmaktan ve seni halka utanç duymaktan alıkoyar. (Derlemeci, bab/42:11)

“Başı dik kızını sıkı kontrol altına al, yoksa kendisine verilen ilgiyi suiistimal eder. Onun utanmaz gözlerine dik dik bak, aksi takdirde seni rezil ettiği zaman şaşırma” (Derlemeci, bab/26:10-11)

Bu tarz davranışlar İslam öncesi Cahiliye dönemi putperest Arapların, kız çocuklarını diri diri gömmeleri ve sırf kızları utanç kaynağı olarak gördüklerinden kaynaklanmaktaydı. Kuran ise bu iğrenç ve kötü davranışı kınar ve şöyle buyurur;

“Onlardan birine dişi (çocuğu olduğu) müjdelendiği zaman içi öfkeyle dolarak yüzü kapkara kesilir. Kendisine verilen müjdenin kötülüğünden dolayı kavminden gizlenir. (Şimdi ne yapsın) onu, hakaretle tutsun mu yoksa onu toprağa mı gömsün! Bak, ne kötü hüküm veriyorlar!” (Nahl/58-59)

Söylenmesi gereken bir gerçek de; Eğer Kuran-ı Kerim’in bu çirkin uygulamayı kaldırmak için sert ifadeleri olmasaydı, bu kötü suçun Arabistan’da önünün alınamayacağına da işaret etmek gerekir.

“Onlardan biri, Rahman'a benzer gösterdiği/Rahman'a isnat ettiği kız evlatla müjdelendiğinde, yüzü simsiyah kesilir de öfkeden yutkunur durur.” (Zuhruf/17)

“O diri diri gömülen kız çocuğuna sorulduğunda, hangi günah yüzünden öldürüldü diye!” (Tekvir/8-9)

Zaten Kuran, erkek çocuklarla kız çocuklar arasında bir ayırım da yapmaz. Kuran-ı

Kerim, İncil’in aksine erkek çocuğu gibi kız çocuğunun da doğumunu Yüce Allah’tan bir hediye, bir lütuf olarak görür. Hatta kız çocuğunun doğumunu erkek çocuktan daha önce müjdeler;

“Göklerin ve yerin mülkü/yönetimi Allah'ındır. Dilediğini yaratır. Dilediğine kız evlat bağışlar, dilediğine erkek evlatlar armağan eder.” (Şura/49)

Kız çocuklarını diri diri gömme âdetinin önüne geçip, bütün izlerini silmek için henüz yeni yeni yapılanmaya başlayan Müslüman toplumunda Peygamber Efendimiz Hz. Muhammed (s.a.a) kız çocuğu olanların onlara iyi davrandığı takdirde; Allah tarafından mükâfatlandırılacaklarını buyuruyordu;

“Kim kız çocuğunu büyütmeyi bir sorumluluk olarak kabul ederse ve ona iyi davranırsa, işte o kimse, cehennem ateşinden korunur.”

“Kim iki kız çocuğuna erginlik çağına kadar bakarsa kıyamet gününde o ve ben komşu olacağız (diyerek iki parmağımı birleştirdi)”

Kadının Eğitim ve Terbiyesi

İncil ve Kuran’ın kadın konusundaki farklılıkları yalnızca onun doğumuyla sınırlı kalmamış belki de çok daha kapsamlı bir hal almıştır. En iyisi biz şimdi bu kitapların kendi dinini öğrenmeye çalışan kızlara karşı yaklaşımlarını kıyaslayalım.

Tevrat, Yahudiliğin kalbi ve kanun kitabıdır. Böyle olmasına rağmen Talmud’un öğretilerine göre “Kadınlar Tevrat’tan bir şey öğrenemez ve onu okuyamaz” der. Bazı Yahudi hahamları da üzerine basa basa şöyle söylerler;

“Tevrat’ın sözlerini kadınlara söylenmek-tense ateşte yansın daha yeğdir.” ve “Her kim kendi kızına Tevrat’ı öğretirse ona müstehzenlik öğretmiş gibi olur.”

Aziz Paul’un bu konuya Kitab-ı Mukaddes’teki yaklaşımı da Tevrat’tan pek de farklı değildir;

“Kadınlar, kutsalların bütün topluluklarında olduğu gibi, toplantılarınızda sessiz kalsın. Konuşmalarına izin yoktur. Kutsal Yasa’nın da belirttiği gibi, uysal olsunlar. Öğrenmek istedikleri bir şey varsa, evde kendi kocalarına sorsunlar. Çünkü kadının toplantı sırasında konuşması ayıptır.” (1. Korintliler, bab/14:34-35)

Bir kadının konuşmasına izin verilmezse nasıl öğrenebilir? Bir kadın sorgusuz sualsiz itaatkâr olmaya zorlanırsa, akıl olarak nasıl gelişebilir? Tek bilgi kaynağı evdeki kocası olursa ufkunu nasıl genişletebilir?

Peki, Kuran’ın bu konuya yaklaşımı farklı mıdır diye soracak olursak ne gibi bir cevap alırız? Kuran’da anlatılan kısa ve öz bir hikâyeye onun tutumunu bizlere kısaca özetler;

Havle Müslüman bir kadındır. Bir gün kocası Evs ona kızarak “Sen bana annemin sırtı gibisin” dedi. Bu söz putperest Araplar tarafından kocanın talak verdiği manasına gelir, evlilik erkek tarafından tek taraflı olarak feshedilirdi. Ama buna rağmen kadının evi terk etmesine ya da başka bir erkekle evlenmesine izin verilmezdi. Kocasının ağzından çıkan bu sözleri işiten Havle çok üzülmüş ve kendisini çok kötü hissetmişti. Bu olayı anlatmak için doğruca peygambere gitti. Peygamber Efendimiz (s.a.a) ona şimdilik sabredebildiği kadar sabretmesini tavsiye etti. Havle bir nevi askıya alınmış olan evliliğini kurtarmak için ısrarla Peygambere şikâyetle

bulunmaya devam etti. Kısa bir zaman sonra ayet nazil oldu; Havle’nin dedikleri onaylanmıştı. Artık İlahi hüküm bu cahilce âdeti sona erdirmiş oluyordu. Kuran’ın 58. suresi bu olaydan sonra tamamen olduğu gibi “Mücadele” ya da “Tartışan Kadın” suresi olarak adlandırıldı;

“Allah kocası hakkında seninle tartışan ve Allah’a şikâyetle bulunan kadının sözünü işitti. Allah, ikinizin birbirinizle konuşmasını işittir. Çünkü Allah işitendir, görendir. (Mücadele/1)

Kuran-ı Kerim’e göre bir kadın İslam peygamberiyle konuşup, tartışabilir ve hiç kimsenin de onu susturmaya hakkı yoktur. Kocasını hukuki ve dini konularda tek merci olarak görme zorunluluğu da yoktur.

Adetli Kadının Pislği

Adet gören kadınlar konusunda Yahudi din hukuku oldukça kısıtlayıcı ve katıdır. Eski Ahit, adetli kadını pis ve kirli olarak kabul eder. Hatta bu pislğinin diğerlerine de bulaşacağını beyan eder. O kadının dokunduğu herkes ve tüm eşyalar en az bir gün boyunca kirli kalır.

“Adet gördüğü için kan kaybeden kadın yedi gün kirli sayılacak. Ona dokunan da akşama kadar kirli sayılacak. Adet gördüğü günlerde kadının üzerinde yattığı ya da oturduğu her şey kirli sayılacaktır. Kim kadının yatağına dokunursa, giysilerini yıkayacak, yıkanacak, akşama kadar kirli sayılacaktır. Kim kadının üzerine oturduğu herhangi bir şeye dokunursa, o da giysilerini yıkayacak, yıkanacak, akşama kadar kirli sayılacaktır. Kadının yatağındaki veya oturduğu şeyin üzerindeki herhangi bir eşyaya doku-

nan herkes akşama kadar kirli sayılacaktır.” (Levililer, bab/15:19-23)

Adetli bir kadın temiz olmayan fitratundan ötürü kimi zaman kendisiyle kurula-cak her hangi bir ilişkiyi önlemek için sürgün edilirdi. Adetli olduğu günler boyunca “Kirliler Evi” olarak adlandırılan özel evlere kapatılırlardı.

Talmud adetli kadını her hangi bir fiziki temas olmasa bile “Uğursuz ve Öldürücü” olarak kabul eder. “Hahamlarımız bize şunu öğrettiler; adet gören bir kadın, iki erkek arasından geçerse, eğer kadın âdetinin başındaysa o erkeklerden birisi mutlaka öldürülecektir ve eğer âdetinin sonunda ise aralarında tartışma ve kavga baş gösterecektir.” Tüm bunlar bir yana; hatta adetli kadının kocası, eğer karısının ayakları altındaki toz ona bulaşmışsa sinagoga girmesi haram kılınmıştır. Eşi, kızı ya da annesi adetli olan bir haham diğer hahamlarla beraber sinagogda ibadet edemez. Şimdi tüm bunlar göz önünde tutulduğunda, kadının adet görmesinin “Gazap ve Lanet” olarak görülmesine hiç de şaşmamak gerekir.

İslam dini adetli kadının herhangi bulaşıcı bir pisliğe sahip olduğunu kabul etmez. O ne necistir ne de lanetlenmiştir. O yalnızca gündelik yaşamına bir takım sınırlamalarla devam etmektedir; adet döneminde eşiyile yakınlaşması haram kılınmış ama eşler aralarındaki diğer her türlü fiziki temasa izin verilmiştir. Adetli kadın âdeti boyunca gündelik namazlarından ve oruçtan da muaf tutulmuştur.

Kadının Tanıklık ve Şahitliği

Kuran ve İncil'in tezada düştüğü bir başka konu da; “Kadının Şahitliği” meselesidir. Kuran-ı Kerim, muamele ve ticari

anlaşmalarda bulunan inananların iki erkek veya bir erkek iki kadın şahit getirmelerini emrettiği doğrudur;

“Erkeklerinizden iki kişiyi de tanık tutun. Eğer iki erkek yoksa rızanızla kabul edeceğiniz tanıklardan bir erkek ve iki kadın gerekir. Bu kadınlardan biri şaşırırsa/unutursa ötekisi ona hatırlat-sın diyedir.” (Bakara/282)

Hatta bazı durumlarda Kuran kadının tanıklığını, bir erkeğin şahitliğine eşit olarak da kabul eder. Bazen de kadın erkeğin tanıklığını geçersiz bile kılabilir.

Eğer bir kimse karısını zinayla suçlarsa, Kuran, o kadının suçlu olduğuna dair beş defa yemin etmesini ister. Eğer kadın inkâr eder ve aynı şekilde beş defa yemin ederse suçlu olarak kabul edilmez. Ama her iki durumda da evlilik sona erer;

“İfki/yalan haberi/iftirayı getirenler, içinizden bir gruptur. Onu sizin için şer sanmayın. Aksine, o, sizin için bir hayırdır. Onlardan her kişiye o günahtan kazandığı vardır. Onların, günahın büyüğünü yönetenine de büyük bir azap vardır.” (Nur/6-11)

Öte yandan ilk Yahudi toplumlarında kadınların şahitlik yapmasına izin verilmezdi. Hahamlar, Havva yüzünden cennetten kovulmaları nedeniyle kadının şahitlik yapmamasını onlara verilen dokuz ceza ve lanetten biri olarak kabul ederler. Bugün hala İsrail'de, kadınlar hahamların yönettiği dini mahkemelerde şahitlik yapma hakkına sahip değildirlen.

Hahamlar, içinde Hz. İbrahim'in (a.s) karısı Sara'nın yalan söylediği Tekvin Bab 18:9-16'yı kadınların şahit olamayacağına ve tanıklık edemeyeceklerine delil olarak

İslam dini adetli kadının herhangi bulaşıcı bir pisliğe sahip olduğunu kabul etmez. O ne necistir ne de lanetlenmiştir. O yalnızca gündelik yaşamına bir takım sınırlamalarla devam etmektedir; adet döneminde eşiyile yakınlaşması haram kılınmış ama eşler aralarındaki diğer her türlü fiziki temasa izin verilmiştir. Adetli kadın âdeti boyunca gündelik namazlarından ve oruçtan da muaf tutulmuştur.

gösterirler. Bu anlatılan hikayede (Yaratılış, bab/18:9-16) Hz. Sara'nın yalan söylediğine hiçbir zaman değinilmeden, bir çok defa Kuran'da tekrarlanmıştır. (Hud/69-74, Zariyat/24-30) Hristiyanlığın hâkim olduğu Batı dünyasında da kadının tanıklığı ta geçtiğimiz asırlara değin yasaklıydı.

Bir erkek kendi karısını zinayla suçlarsa, kadının şahitliği İncil'e göre hiçbir şekilde kabul görmez ve mahkemede onun üzerine baskılar yapılırdı. Eğer sonuçta kadın suçlu bulunursa ölüm cezasına çarptırılır, suçsuzluğu ispatlanırsa da; kocası yaptığından ötürü her hangi bir cezadan beri tutulurdu.

Bunun yanı sıra, bir erkek bir kadını evlenir ve onu bakire olmamakla suçlarsa, kadının kendini savunmak için yaptığı şahitlik geçerli sayılmaz. Anne-baba kızlarının

bakire olduğunu ispatlamak için şehir büküklerine gider ve yine de bakire olduğunu ispat edemezlerse kız; anne-babasının gözleri önünde taşlanırdı. Eğer kızlarının bakire olduğunu ispat ederlerse o zaman da kocası yalnızca yüz gümüş akçe ile cezalandırılır ve hayatta olduğu müddetçe bir daha karısını boşayamazdı;

“Bir adam bir kadın alır, yattuktan sonra ondan hoşlanmazsa, ona suç yükler, adını kötüler, 'Bu kadınla evlendim ama onunla yatınca erden olmadığımı gördüm' derse, kadının annesiyle babası kızlarının erden olduğuna ilişkin kanıtı alıp kapıda görevli kent ileri gelenlerine getirecekler. Kadının babası ileri gelenlere, 'Kızımı bu adamla evlendirdim ama o kızımdan hoşlanmıyor' diyecek, 'Şimdi kızımı suçluyor, onun erden olmadığımı söylüyor. İşte kızımın erden olduğunun

kanıtı!' Sonra anne-baba kızlarının erden olduğunu kanıtlayan yatak çarşafını ileri gelenlerin önüne serip gösterecekler. Kent ileri gelenleri de adamı cezalandıracaklar. Ceza olarak ondan yüz gümüş alıp kadının babasına verecekler. Çünkü adam İsraili bir erden kızın adını kötölemiştir. Kadın adamın karısı kalacak ve adam yaşamı boyunca onu boşayamayacaktır. "Ancak bu sav doğruysa, kızın erden olduğuna ilişkin bir kanıt bulunamazsa, kızı baba evinin kapısına çıkaracaklar. Kent halkı taşıyarak kızı öldürecek. Babasının evindeyken fuhuş yapmakla İsrail'de iğrençlik yapmıştır. Aranızdaki kötülüğü içinizden atacaksınız." (Yasa Kitabı, bab/22:13-21)

Evli Kadın ve Zina

Zina tüm dinlerde günah olarak kabul edilir. Kitab-ı Mukaddes zina eden kadın ve erkeği ölüm ile cezalandırır. İslam dini de zina eden kadın ve erkeği eşit şekilde cezalandırır. Böyle olmasına rağmen yine de Kuran'ın zina tanımı Kitab-ı mukaddesin tanımından çok daha farklıdır. Kuran-ı Kerim'e göre zina; erkek veya evli kadının evlilik dışı ilişkiye girmesidir. Ama Kitab-ı Mukaddes sadece evli kadının evlilik dışı ilişkiye girmesini zina olarak kabul eder;

"Eğer bir adam, başka bir adamın karısı olan bir kadınla yatmak ta olarak bulunursa, o zaman kadınla yatan adam ve kadın onların ikisi de öleceklerdir ve kötülüğü İsrailden kaldıracaksın" (Yasa Kitabı, bab/22:22)

"Ve başka birisinin karısı ile zina eden, komşusunun karısı ile zina eden adam hem o hem kadın mutlaka öldürülecektir" (Levililer, bab/20:10)

Öyleyse Kitab-ı Muakaddes'in tanımına göre evli bir erkek evli olmayan bir kadınla

da ilişkiye girse bu bir suç olarak görülmez. Evli olmayan bir kadınla ilişkiye giren evli bir erkek zinakar olarak kabul edilmediği gibi onunla ilişkiye giren bekâr kadın da zinakar olarak addedilmez. Hristiyan inancına göre; zina suçu, ancak evli olsun veya olmasın erkeğin evli bir kadınla ilişkiye girmesiyle vuku bulmuş olur. Bu durumda; erkek ister evli olsun isterse de bekâr hiç fark etmez, evli kadınla ikisi zinakar olarak kabul edilir. Özetlenecek olunursa; zina evli kadınla yapılan yasak ilişkiye denir. Kitab-ı Mukaddes'e göre evli erkeğin evlilik dışı ilişkiye girmesi tek başına zina olarak kabul görmemektedir.

Peki, neden evliliğin ahlaki bir boyutu vardır? Yahudi din ve hukuk ansiklopedisine göre kadın, kocasının mülkü sayılır ve zina; kocanın kadına karşı olan ayrıcalıklı haklarının ihlalini demektir. Kocanın bir mülkü olarak görülen kadının ona karşı böyle bir hakkı kesinlikle olamaz. Eğer erkek, evli bir kadınla ilişkiye girerse başka bir erkeğin mülkünü ihlal etmiş olur ve bundan dolayı yargılanır.

Bugün İsrail'de; evli bir erkek bekâr bir kadınla evlilik dışı ilişkiye girer ve bu ilişkiden çocuk sahibi olursa çocukları meşru kabul edilir. Ama eğer evli bir kadın, bekâr ya da evli hiç fark etmez; bir erkekle ilişkiye girer ve ondan çocuğu olursa gayrı meşru kabul edilir. Ayrıca hüküm bununla da sınırlı kalmaz; gayrı meşru dünyaya gelen o çocuk evlenmek için ya dinini değiştirmesi gerekecektir ya da kendisi gibi gayrı meşru birisiyle evlenecektir. Onun Yahudi ile evlenemez yaşağı hatta on nesil boyunca torunları üzerinde de devam edecektir.

Ama Kuran hiçbir zaman kadını erkeğin mülkü olarak görmez. Kuran-ı Kerim eşler arasındaki ilişkiyi şöyle anlatır;

“Onun ayetlerinden biri de, size kendi nefislerinizden, kendileriyle sükûn bulacağınız eşler yaratması ve aranızda sevgi ve merhamet koymasındır. Şüphesiz bunda düşünen (kavim)ler için ibretler vardır.” (Rum/21)

Kuran açısından evlilik sevgi, rahmet ve mahabbet olarak değerlendirilir, mülkiyet ve hükmetme olarak değil.

Söz ve Yemin

Kitab-ı Mukaddes'e göre erkek, Allah'a karşı verdiği tüm sözleri yerine getirmek zorundadır ve asla kendi sözünden cayamaz. Ama kadın için böyle bir şey söz konusu değildir. Onun verdiği sözün ve ettiği yeminin geçerli olması için baba evinde ise babasının, evlenmişse de kocasının onayı gerekmektedir. Baba ya da kocası, onların yeminini onaylamazsa, etmiş oldukları yemin hükümsüz sayılır.

“Eğer bir adam Rab'be adak adar ya da ant içerek kendini yükümlülük altına sokarsa, verdiği sözü bozmayacak, ağzından her çıkanı yerine getirecek. "Genç bir kadın babasının evindeyken Rab'be adak adar ya da kendini yükümlülük altına sokarsa, babası da onun Rab'be adadığı adağı ve kendini yükümlülük altına soktuğunu duyar, ona karşı çıkmazsa, kadının adadığı adaklar ve kendini altına soktuğu yükümlülük geçerli sayılacak. Ama babası bunları duyduğu gün engel olursa, kadının adadığı adaklar ve kendini altına soktuğu yükümlülük geçerli sayılmayacak; Rab onu bağışlayacak, çünkü babası ona engel olmuştur. "Eğer kadın adak adadıktan ya da düşünmeden kendini yükümlülük altına soktuktan sonra evlenirse, kocası da bunu duyar ve aynı gün ona karşı çıkmazsa, adadığı adaklar ve kendini altına

soktuğu yükümlülük geçerli sayılacak. Ama kocası bunu duyduğu gün engel olur, kadının adadığı adağı ya da düşünmeden kendini altına soktuğu yükümlülüğü geçerli saymazsa, Rab kadını bağışlayacaktır. "Dul ya da boşanmış bir kadının adadığı adak, kendini yükümlülük altına soktuğu her şey geçerli sayılacak. "Eğer bir kadın evliyken bir adak adar ya da ant içerek kendini yükümlülük altına sokarsa, kocası da bunu duyar, karşı çıkmaz, ona engel olmazsa, kadının adadığı bütün adaklar ya da kendini altına soktuğu her yükümlülük geçerli sayılacak. Ama kocası bunları duyduğu gün engel olursa, kadının adadığı bütün adaklar ve kendini altına soktuğu yükümlülük geçerli sayılmayacak. Kocası geçersiz kılmıştır, Rab kadını bağışlayacak. Kocası kadının benliğini yenmesi için adadığı adağı ya da ant içerek kendini altına soktuğu yükümlülüğü onaylayabilir ya da geçersiz kılabilir. Eğer kocası bir gün içinde bu konuda ona karşı çıkmazsa, bütün adaklarını ya da yükümlülüklerini onaylamış olur. Onları duyduğu gün kadına karşı çıkmamakla onaylamış sayılır. Eğer onları duyduktan bir süre sonra engel olursa, kadının suçundan kocası sorumlu olacaktır.” (Çölde Sayım; bab/2-13)

Acaba neden kadının yeminini kendi başına hükümsüz sayılmaktadır? Bunun cevabı bir hayli basittir; çünkü o evlenmeden önce babasının, evlilikten sonrada kocasının malıdır. Babanın kızı üzerindeki hak ve kontrolü o kadar çoktur ki; istese kızını bir mal gibi satabilir. Yahudi hahamlarının kaleme aldıkları eserleri içerisinde şunlar yer almaktadır;

“Erkek kızını satabilir ama kadın sataamaz; erkek kızını nişanlayabilir ama kadın nişanlayamaz.”

İslam dininde ister kadın olsun isterse de erkek, yaptıkları anlaşma ve verdikleri sözler kendilerini ilgilendirir. Dışarıdan birisinin ne onların anlaşmalarını feshetmeye ne de verdikleri sözleri reddetmeye hakları yoktur. Kadın ve erkek vermiş oldukları sözden caymaları halinde de Kuran'ın ön gördüğü cezaya çarptırılırlar.

Hahamların yani Rabbilerin eser ve literatürlerinde evlilik; baba kontrolünden koca kontrolüne geçişi olarak izah edilir;

“Nişan, kadının tüm hak ve yönetiminin kocaya geçmesi demektir.” Hal böyle iken kadın başkasının mülkü olduğu için sahibinin onayı olmadan her hangi bir anlaşma yapamaz.

Söylemekte yarar var; Kitab-ı Mukaddes'in, kadının yemin ve ahiyle ilgili emri, bu yüzyılın başlarına kadar Yahudi ve Hristiyan kadınlar üzerinde olumsuz etkiler bırakmıştı. Evli bir kadının Batı dünyasında hiçbir hukuki ve toplumsal hakkı bulunmuyordu. Onun yaptığı hiçbir iş ve anlaşmanın önemi yoktu ve hatta kadının kocası tüm sözleşme, pazarlık veya muameleleri feshedebilirdi. Batı'da kadınlar başkalarının mülkü olarak kabul edildiklerinden önemli hiçbir sözleşmeye onay veremezlerdi. Kitab-ı Mukaddes'in onlar hakkındaki bu yorumları yüzünden Batılı kadınlar; yaklaşık iki bin yıl boyunca birçok zorluk ve zahmetlere tahammül etmek zorunda kalmışlardı.

İslam dininde ister kadın olsun isterse de erkek, yaptıkları anlaşma ve verdikleri sözler kendilerini ilgilendirir. Dışarıdan birisinin ne onların anlaşmalarını feshetmeye ne de verdikleri sözleri reddetmeye hakları yoktur. Kadın ve erkek vermiş oldukları sözden caymaları halinde de Kuran'ın ön gördüğü cezaya çarptırılırlar;

“Allah sizi yeminlerinizdeki boş lakırdıdan ötürü hesaba çekmez, ama bilinçli olarak gerçekleştirdiğiniz yeminlerden sizi sorumlu tutar. Böyle bir yeminin keffâreti, ailenize yedirmekte olduğunuzun orta derecesinden on yoksulu doyurmak yahut onları giydirmek yahut da özgürlüğüne kavuşturmaktır. Bunlara imkân bulamayan üç gün oruç

tutar. Yemin ettiğinizde yeminlerinizin keffâreti işte budur. Yeminlerinizi koruyun. Allah size ayetlerini böyle açıklar ki şükredebilesiniz.” (Maide/89)

Peygamber efendimizin ashâbı sayılan kadınlar ve erkekler bizzat kendileri gelip Hz. Peygamber'e (saa) biat ederlerdi yani kocaları onların adına biat edemezdi;

“Ey Peygamber! İnanmış kadınlar; Allah'a hiçbir ortak koşmamak, hırsızlık yapmamak, zina etmemek, çocuklarını öldürmemek, başkasına iftira etmemek ve iyi bir işte sana karşı gelmemeleri hususunda sana biat ederlerse onların biatlarını al ve onlar için Allahtan mağfi-ret dile. Şüphesiz Allah, çok bağışlayan esirgeyendir.” (Mumtehene/12)

İslam dininde bir erkek kız çocuğu ya da eşi adına yemin edemez veya onların yemin ve sözlerini geçersiz kılamaz.

Kadının Mal Varlığı

Semavi dinler evlilik ve aile hayatı konusunda son derece güçlü ortak noktalara sahiptirler. Onlar aynı zamanda aile reisinin koca olduğunu da kabul ederler. Buna rağmen yine de; bu üç semavi din içerisinde aile reisliği konusunda oldukça bariz farklılıklar da göze çarpmaktadır. İslam dininin aksine, Yahudi ve Hristiyan gelenekleri kocanın reisliğini kadının tüm mal varlığına sahip olmaya kadar götürür. Yahudi geleneklerinde, köle sahibi bir efendi gibi kadın da kocasının malı sayıldığı için tüm sorunlar bundan kaynaklanmaktadır.

Aslında bu; kocanın ister zina konusunda olsun isterse eşinin verdiği sözü feshetme meselesinde olsun temel esası oluşmaktadır. Öte yandan bu anlayış kadını,

kendi şahsi eşya ve kazancı üzerindeki tasarruf hakkından mahrum kalmasına da neden olmaktadır. Yahudi bir kadın evlenir evlenmez tüm şahsi mal varlığı ve kazançları üzerindeki haklarını yitirir ve her şey kocası kontrolü altına girer. Yahudi hahamları, kocanın karısının mal varlığına el koymasını, onu mülk edinmesinin doğal bir sonucu olduğunu görürler;

“Bir erkek, kadını mülkiyeti olarak aldığı zaman bu onun diğer mal varlığını da sahip olacağı manasına gelmez mi?” ve “Acaba bir erkek kadını elde ettiğinde onun malını da elde etmiş olmaz mı?” Hal böyle olunca da en zengin kadın dahi evlenir evlenmez fakir ve yardıma muhtaç hale gelmektedir. Bakan Talmud kadının mali durumunu nasıl değerlendiriyor;

“Kendine ait olan eşya kocasınınsa bir kadın nasıl mal edinebilir? Kocanın malı kocanın, kadının malı da kocanıdır... Kadının tasarrufları ve sokakta bulduğu şeylerde kocasınındır. Ev eşyaları, masanın üzerindeki ekmek kırıntuları dahi kocanıdır. Eğer kadın eve bir misafir davet eder ve onun doyurursa kocasının malından çalmış olur”

İşin özü; Yahudi bir kadının mal varlığı aslında kendi taliplerini celbetmek içindir. Yahudi aileleri, kızlarını babalarının bir malı gibi görüp onu evlenirken bazen çeyiz niyetine öne sürerler. Zaten Yahudi kızlarını babaları için sevimsiz kılan da bu mehiridir. Baba kızına yıllarca bakmakla yükümlü ve sonra da büyük miktarlarda mehir vererek onun evliliğe hazırlamak zorundadır. Böyle olunca da; Yahudi ailesinde kız çocuğu değerli bir eşya değil aksine bir yük haline gelmektedir. Aslında bu nedenler eski Yahudi toplumlarında kız çocuğu dünyaya geldiğinde neden sevinçle karşılanmayıp, kutlamalar yapılmadığını bir nevi izah da etmektedir.

Bu çeyiz gelin tarafından damada sunulan kiralık bir hediye gibidir. Damat pratikte çeyizin sahibiymiş gibi görünmesine rağmen onu asla satamaz. Gelin de evlenir evlenmez o çeyiz üzerindeki tüm hakkını yitirmiş sayılır. Bu da yetmezmiş gibi gelinin evlendikten sonra çalışması beklenir ve kazandıklarını onun bakımının sorumlu olarak kocasına vermek durumundadır. Gelin ancak kendi mal varlığını iki durumda geri alabilir; boşanma veya kocasının ölümü. Eğer kadın önce ölürse kocası onun tüm mal varlığına sahip olur. Ama kocanın ölmesi durumunda kadın ancak evlilik öncesi eşyalarını geri alabilir. Yani ölmüş kocasının malvarlığından hiçbir şey almaya hakkı yoktur. Bu konuya eklenmesi gereken ayrı bir mesele ise; damadın da geline evlilik hediyesi vermek zorunda olmasıdır. Ama evli oldukları müddetçe bu hediyein gerçek sahibi yine damattır.

Hristiyanlık da bu yakın zamana kadar Yahudi gelenekleri doğrultusunda hareket ediyordu. Hristiyan Roma İmparatorluğu döneminde (Constantine'den sonra) dini ve medeni otoriteler evliliği geçerli kılmanın bir şartı olarak eşler arasında mülkiyet sözleşmesi yapılmasını istemişlerdir. Aileler kızları için çok güzel çeyizler hazırlamaya başlamış ve bunun getirisi olarak da erkekler erken evlenmek için hazırlıklar yapmaya koyulmuşlardı ama aileler kızlarının uzun bir müddet adetler gereğince geç evlendirmişlerdi. Kilise öğretilerinde ise kadın eğer evliliği bir zina ile noktalanmadıysa tüm çeyiz ve mehirini alma hakkını veriyordu. Ama zina halinde kadın kocasının elinde bulunan mehirini ceza olarak kaybetmiş oluyordu. Evli kadın, Hristiyan Avrupa ve Amerika-sında 19. yy. sonları ve 20. yy. başlarına değin kilise ve medeni hukuk yaptırımları yüzünden tüm varlığını yitiriyordu. Buna bir

örnek vermek gerekirse; 1632 yılında kadın hakları İngiltere anayasasında tekrar gözden geçirilip yayımlandı ve kısaca bu haklara değinecek olursak; “Kocanın sahip olduğu kendisinin ve kadının sahip olduğu da yine kocanıdır.” şeklinde hükmü içermektedir. Evlilikle kadın sadece mülk edinme hakkını kaybetmez, aynı zamanda şahsiyetini de kaybeder. Onun hiçbir eylemi, hukuki açıdan bir değere sahip değildir. Bağlayıcı olmadığından dolayı kocası onun her hangi bir alış verişini ve hediyesini de reddedebilir ve ayrıca kadının imzaladığı bir senet ya da onayladığı bir anlaşma yüzünden karşı taraf sahtekârlık yaptığı gerekçesiyle cezalandırılır. Tüm bunlara ilave olarak; kadın kendi adına dava açmadığı gibi kocasını da mahkemeye veremezdi. Evli kadın kanun önünde aynı bir çocuk gibi muamele görür ve kadın kocasının bir malı gibi addedildiğinden; kendine ait mal varlığını, hukuki şahsiyetini ve kızlık soyadını kaybederdi.

VII. asırdan sonra İslam dini, evli kadınlara Hristiyan ve Yahudi dünyasının drettiği kadının şahsiyetine özgürlük hakkını vermişti. İslamiyet'te gelin ve ailesinin damada verilmek üzere hazırlanan ve yükümlü oldukları hiçbir çeyiz ve mal varlığı yoktur. Kız çocuğu Müslüman ailede bir yük olarak görülmemektedir. Kadın, İslam tarafından o denli yüceltilmiştir ki; kendi eş adaylarını çekmek için herhangi bir hediye ve mehir hazırlamaya ihtiyaç dahi duymamaktadır. Hatta hediye ve mehiri hazırlayacak olan taraf damat ve ailesidir. Öte yandan bu mehir evlenilen kadının kendisine ait olmuş olur, damat ve ailesinin onun üzerinde hak talep etmeye izinleri de yoktur. Günümüz bazı Müslüman toplumlarında evlilik yıldönümü münasebetiyle binlerce dolar değerinde hediye verildiği de oluyor. Gelin sonradan talak alsa dahi mehirini elinde tutar,

erkeğin o mal varlığı üzerinde hiçbir hak iddia etmeye hakkı yoktur. Ancak kocasına gönlünden koparsa belki bir şeyler verebilir. Kuran-ı Kerim bu konudaki görüşünü gayet açık bir şekilde beyan etmiştir;

(Evli olduğunuz) Kadınlara mehirlerini cömertçe verin, eğer ondan gönül hoşnutluğu ile size bir şey bağışlarsa onu afiyetle yiyin. (Nisa/4)

Kadının malı ve elde ettiği kazanç kendi kontrolündedir ve onu kendisi istediği gibi kullanabilir. Kendisinin ve çocukların bakım ve giderleri ise kocasına aittir. Kadın ne kadar zengin olursa olsun kendi gönül rızası olmadan ailenin geçim nafakasına ortak olmaya zorlanamaz. Eşler birbirlerinin mirasçıları olabilirler ayrıca evli kadın diğer iki dinin aksine İslamiyet'te evlendikten sonra da bağımsız hukuki şahsiyetini ve kızlık soyadını devam ettirebilmektedir. Bir zamanlar Amerikalı bir yargıç, Müslüman kadınların hakları konusunda şöyle demişti;

“Müslüman bir kız on defa evlenebilir ama bu çeşitli evlilikleri boyunca şahsiyetini hiçbir zaman yitirmez. O, kendi özgür şahsiyeti ve ismi ile güneş sisteminde yer alan bir gezegen gibidir.”

Talak

Üç semavi din olan İslam, Hristiyanlık ve Yahudilik talak ve boşanma konusunda birbirlerinden oldukça farklı görüşlere sahiptirler. Hatta Hristiyanlık talak konusunu Yeni Ahit'te hiçbir surette kabul dahi etmez. Hz. İsa'ya (a.s) atfedilen bu konuyla ilgili bir buyruğu da şu şekildedir;

“Ama ben size diyorum ki, karısını cinsel ahlaksızlıktan başka bir nedenle boşayan her adam, onu zinaya itmiş olur. Boşanmış

bir kadınla evlenen de zina etmiş olur.” (Matta, bap/5:32)

Bu olağan dışı ve gerçekçi olmayan görüş açısı, insanlığın hiçbir zaman ulaşamadığı ahlaki mükemmelliği gerektirmektedir. Karı ve koca evliliklerin iyiden iyiye bozulduğunu ve düzelmeyeceğini anladıktan sonra talak ve boşanmanın yasaklanması onlar için hiç bir fayda getirmeyecektir. Bir türlü düzelmeyen bir evliliği zorla devam ettirmek ne faydalı olacaktır ne de mantıklı. Öyleyse artık Hristiyan âleminin boşanmaya onay vermesi şaşırılacak bir durum olmasa gerek.

Öte yandan Yahudi inancı hiç sebep olmadan dahi boşanmaya izin verir. Ahd-i Atik surf eşini beğenmediğinden ötürü kocaya talak verme hakkını vermektedir;

“Eğer bir adam evlendiği kadında yakışksız bir şey bulur, bundan ötürü ondan hoşlanmaz, boşanma belgesi yazıp ona verir ve onu evinden kovarsa, kadın adamın evinden ayrıldıktan sonra başka biriyle evlenirse, ikinci kocası da ondan hoşlanmaz, boşanma belgesi yazıp verir, onu evinden kovarsa ya da ikinci adam ölürse, kadını boşayan ilk kocası onunla yeniden evlenemez. Çünkü kadın kirlenmiştir.” (Yasa Kitabı, bap/24:1-4)

Yukarıdaki ayette “*Yakışksız bir şey*”, “*Hoşlanmamak*” kelimeleri üzerine müfessir ve hahamların görüş farklılıklarını Tal-mud şöyle beyan etmiştir;

“Shammai ekolü; zina suçu haricinde bir erkeğin kadını boşayamayacağı görüşündeyken, Hillel ekolü sadece bir tabağı kırmaktan dolayı bile boşayabilir der. Rabbi Akiba ise başka bir kadını ondan daha güzel bulduğu için bile boşayabileceğini söyler.”

İslam dininde talak meselesi Yahudi ve Hristiyan dinlerine nazaran daha ılımlıdır. İslam'a göre evlilik etkin ve kani edici bir sebep olmadığı müddetçe bozulmaması gereken kutsal bir bağıdır. Eşler evlilikleri tehlikeye düştüğünde onu kurtarmak için mümkün olan tüm yolları denemekle yükümlüdürler. Eğer bir çıkış yolu bulamazlarsa işte o zaman boşanmaya başvurabilirler.

Ahd-i Cedit, Shammaites'in görüşünü takip ederken, Ahd-i Atik de Hillelites ve Rabbi Akiba'nın düşüncelerinin yolunu tutmuştur. Yahudi dünyasında Hillelites'in görüşü hâkim olduğundan beri hiçbir sebep yokken bile kocanın karısını boşama hüriyetine sahip olması, Yahudi hukukunun kesintisiz devam ede gelen geleneklerindedir. Hillelites görüşünün hâkim olduğu dönemlerden bugüne değin erkeğe hiç neden olmaksızın karısını boşama hakkı verilmiştir ve bu Yahudi hukukunun kesintisiz devam eden bir kanunudur. Ahd-i Kadim "*Hoşa gitmeyen*" eşi boşama hakkı bir yana "*Kötü eşi*" boşama konusunda da bunu bir zaruret olarak görmektedir;

"Kötü kadın utanç, moral bozukluğu ve kalp kırıklığı getirir. Kadını kendisini mutlu yapamayan kişinin elleri ve ayakları me-calsizdir. Günahın aslı kadındır ve hepimiz onun yüzünden öleceğiz. Sızan bir sarnıcı damlar halde bırakma veya kötü bir kadının istediği her şeyi söylemesine müsaade etme." (Derlemeci, bap/25:25)

Talmud, erkeklerin boşamaya zorlandığı kadınların yaptığı bazı eylemleri şöyle izah eder;

"Eğer kadın sokakta yerse, sokakta aç gözlü bir şekilde içerse, sokakta emzirirse, Rabbi Meir her halükarda kocasının terk etmesi gerektiğini söyler" (Git./89a)

Aynı zamanda Talmud, doğum yapamayan kısır (on sene dünyaya çocuk getiremeyen) kadına da talak vermenin bir zorunluluk olduğunu bildirir;

"Rabbilerimiz: eğer erkek bir kadını eş olarak alır ve on yıl yaşayıp ta çocuğu olmazsa, o kadını boşaması gerektiğini düşünür." (Yeb./64a)

Öte yandan Yahudi hukukuna göre kadınlar boşanma davası açamaz ama ellerinde çok sağlam delilleri var ise; işte o zaman belki kendileri için bu yol açılabilir. Ama yine de Yahudi kadınlarının talepleri doğrultusunda boşanma davaları çok nadir görülmektedir ve bunun gerçekleşmesi için de şu gerekçelerin olması lazımdır; erkeğin bedensel özürlüğü ya da deri hastalığı olması, evlilikle ilgili yükümlülüklerini yerine getirememesi. Mahkeme kadını haklı bulsa bile kadın adına boşanma gerçekleştirilemez. Çünkü ancak erkek boşanma kâğıdını onaylarsa talak gerçekleşmiş olur.

Bu durumda mahkeme, kocaya boşanma kâğıdını onaylatana kadar uyarı, para, hapis cezası ve aforoz etmeye kadar uzayabilecek yaptırımlar uygular. Ama koca gerçekten inatçı ve bu olayın peşini bırakmak istemiyorsa karısını boşamaz ve süresiz olarak kendisine bağlı tutabilir. Bundan daha da acısı koca, eşini boşamadan ne evli ne de boşanmış bir şekilde terk edebilir. Hatta erkek başka bir kadını nikâhlaya bilir ya da evlenmeden bekâr bir kadınla ilişkiye girip, ondan çocuk sahibi olabilir (bu çocuklar Yahudi hukuku tarafından meşru kabul edilir). Öte yandan terk edilmiş kadın hem kanun hem de dinen evli sayıldığı için başka bir erkekle de evlenemez aksi takdirde zina yapmış sayılır. Eğer bu birliktelikten bir çocuk da dünyaya gelecek olursa; o çocuk gayri meşru sayılacak ve on nesil boyunca bu böyle devam edecektir. Bu durumdaki bir kadına “Agunah” “Esir Kadın” adı verilir. Bugün Amerika Birleşik Devletleri’nde Agunah olan kadın sayısı bin ila 1500 arasındadır. Ama İsrail’de bu rakam 16.000’den fazladır. Ayrıca esir tabir edilen bu kadınların kocaları; eşlerine talak vermek için onlardan on binlerce dolar da talep edebilirler.

İslam dininde talak meselesi Yahudi ve Hristiyan dinlerine nazaran daha ılımlıdır. İslam’a göre evlilik etkin ve kani edici bir sebep olmadığı müddetçe bozulmaması gereken kutsal bir bağıdır. Eşler evlilikleri tehlikeye düştüğünde onu kurtarmak için mümkün olan tüm yolları denemekle yükümlüdürler. Eğer bir çıkış yolu bulamazlarsa işte o zaman boşanmaya başvurabilirler.

Özetlemek gerekirse; İslam dini talak meselesini kabul eder ama ona da şiddetle karşı çıkar. İlk önce boşanma nedir ve nasıl vuku bulur konularına değinmemizde fayda var. İslam, karı kocaya evliliklerini sona erdirmeye hakkını vermiştir. Aynı zamanda kocaya talak hakkını verirken, Yahudiliğin aksine kadına da; (kocasına meyli olmayan ve mehirini veya kendisine ait malını kocasına; kendisini boşaması için bağışlanan talak olarak adlandırılan) Talak-ı Hul hakkını meşru bilir.

Karısının verdiği talakla evliliğini sona erdirmiş bir erkek artık hiçbir evlilik için verdiği hediye ve malı geri alamaz. Kuran-ı Kerim açık bir dille, erkekleri talaktan sonra verdikleri mehiri; ne kadar pahalı veya değerli olursa olsun geri alması konusunda yasaklıyor;

Bir eşinizi (boşayıp) yerine başka bir eş almak isterseniz ve öncekine mehir olarak bir yük altın vermiş olsanız bile hiç bir şeyi geri almayın; o iftira ve apaçık günah olduğu halde onu geri mi alacaksınız? (Nisa/20)

Ama kadının evliliği sona erdirmek için talak alıyorsa işte o zaman mehirini kocasına geriverebilir. Böyle olunca da; eşi olarak yanında kalmasını çok istemesine rağmen onu terk etme taraftarı olan kadının almış olduğu mehiri geri vermesi adil ve insafli bir

davranış olur. Kuran, Müslümanlar'a eşlerine verdiklerini geri almalarının hiç de hoş olmadığını söyler ama eğer kadın talak isterse işte o zaman alabilecekleri yönünde açıklama yapar;

İkisi Allah'ın sınırlarını korumaktan korkmadıkça sizin (erkekler) kadınlara verdiklerinizden bir şey geri almanız size helal değildir. Eğer erkek ve kadın Allahın sınırlarında duramayacaklarından kokarsanız, o zaman kadının ayrılmak için verdiği fidyede ikisine de bir günah yoktur. İşte bunlar Allahın sınırlarıdır, sakın bunları aşmayın.” (Bakara/229)

Aynı zaman da (naklolunan bir rivayete göre) kadının birisi talak istemiyle İslam peygamberi Hz. Muhammed'in (saa) yanına gelir. O kadın Hz. Peygambere; kocasından ne ahlak ne de hal ve hareketlerinden ötürü şikâyetçi olduğunu söyler. Tek sorunun kocasını gerçekten sevmediği ve bu durumda da evliliğini yürütemeyeceğidir. Bunun üzerine Peygamber efendimiz kadına; “Eşinin sana evlilik hediyesi olarak verdiği bağı ona geriverebilir misin?” diye sorar. Kadın da “Evet” der. Daha sonra Hz. Peygamber, erkeğe şöyle buyurur; “Bağı geri al ve bu evliliği bitir.”

Bazı durumlarda, Müslüman kadın evliliğini devam ettirmek ister ama talak almak zorunda da kalabilir. Bu konuda kadının sunabileceği en yerli ve sağlam deliller de; kocanın eşine karşı sert ve merhametsiz olması, sebepsiz yere evini terk edip, eşini yalnız bırakması, kocanın evlilik ile birlikte yükümlülük altına girdiği görevlerini yerine getirmemesi vb. konular sonucunda İslami mahkemeler evliliği sona erdirmeye yetkisine sahiptir.

Özetlenecek olunursa; İslam, Müslüman kadına eşi benzeri olmayan haklar tanımıştır; Müslüman kadın hül talakı yoluyla evliliğini bitirebildiği gibi talak isteminde de bulunabilmektedir. Kadın hiçbir surette asi ve hırçın kocasının esiri olamaz. Zaten bu yüzden yedinci asırda İslam toplumlarında yaşayan Yahudi kadınlarını, kendi kocalarından boşanma hakkını elde etmek için Müslüman kadınlara müracaat etmekteydiler. Ama çok geçmeden Yahudi hahamları, Müslüman kadınlara verdiği bu hükümleri batıl olarak ilan etmeye başladılar ve kadınlarının Müslüman mahkemelerine başvurmalarını engellemek için onlara yeni hak ve ayrıcalıklar verdiler. Ama işin ilginç yanı ise; bu imtiyaz ve ayrıcalıklar Hristiyan topraklarında yaşayan Yahudi kadınlara asla verilmemiş olmasıydı. Çünkü bu topraklarda uygulanan Roma hukuk kanunları, boşanma konusunda Yahudi şeriatından daha cazip bir halde değildi.

İsterseniz şimdi de İslam dininin talaka nasıl olumsuz baktığını inceleyelim. İslam peygamberi (s.a.a) müminlere şöyle buyurdu;

“Allah'ın helal ve caiz bildiği ameller arasında en nefret edileni talaktır.”

Müslüman erkek sırf karısından hoşlanmadığı için ondan boşanamaz. Kuran, Müslümanlara eşlerini sevmeyip, nefret etse dahi iyi davranmalarını emreder;

“Onlarla iyi geçinin. Eğer onlardan hoşlanmazsanız, sizin hoşlanmadığınız bir şeye Allah, çok hayırlar koymuş olabilir.” (Nisa/9)

İslam peygamberi Hz. Muhammed Mustafa da (s.a.a) konuyla ilgili şöyle buyurur;

“Mümin bir insan mümin bir eşinden asla nefret etmemelidir. Bazı yönlerini ve

özelliklerini sevmeye bilir ama sevecek diğer özellikleri vardır.”

Peygamber efendimiz aynı zamanda, en iyi Müslüman'ın eşine karşı en iyi şekilde davranan olduğunu da dile getirir;

Müminler, en kâmil imana sahip olanlardır ve onlar, en güzel ahlak ve özelliklere sahiptirler. Sizin en hayırlınız da; eşlerinize karşı en iyi davrananlardır.”

Zaten İslam bir uygulama dinidir ve yaşam içerisinde her evliliğin bitebileceğini de kabul etmektedir. Bu gibi durumlarda yalnızca iyiliği tavsiye etmek veya kendi kendine hâkim olmaya çalışmak geçerli bir çözüm olmayabilir. Peki, böyle durumlarda evliliği kurtarmak için ne yapılmalıdır? Kuran, kusurlu olan eş için birçok çözüm yollarını sunmaktadır. Kuran-ı Kerim kocaya, eşinin kötü davranışlarından ötürü evliliklerinin tehlikeye girmesi hakkında dört ayrı tavsiyede bulunur;

“Hırçnlık, etmelerinden korktuğunuz kadınlara (1) öğüt verin, (2) yataklarda onlara sokulmayın, (3) onları dövün. Eğer size ita'at ederlerse artık onların aleyhine başka bir yol aramayın. Çünkü Allah yücedir, büyüktür. (4) Eğer (karı-kocanın) aralarının açılmasından endişe duyarsanız, erkeğin ailesinden bir hakem ve kadının ailesinden bir hakem gönderin. Bunlar uzlaştırmak isterlerse, Allah onların arasını bulur. Çünkü Allah (herşeyi) bilendir, haberdardır.” (Nisa/34-35)

Öncelikle ayette belirtilen ilk üç yol denenmelidir. Eğer bu denenmiş yollar başarısız olursa o zaman karı-kocanın ailelerinden yardım istenmelidir. Şunu da belirtmekte fayda var; yukarıdaki ayette geçen “isyan eden kadını dövün” şıkkı yani üçüncü başvurulması

gereken yol aslında geçici ve çok zorunlu durumlarda kullanılan bir yoldur. Zaten kadın durulmuşsa, kocanın bunu yapmaya hakkı yoktur ve bu şekilde ona katıyen eziyet edip, azarlayamaz. Eğer fayda da vermemişse kocası bu önlemi daha fazla kullanmaz ve ailelerin yardımıyla çiftlerin uzlaştırılması yoluna gidilir.

Yüce İslam peygamberi Hz. Muhammed (s.a.a) Müslümanlar'a; bazı zaruri durumlarda dışında hiçbir zaman eşlerini dövmeme emrini vermiştir. Mesela bu durumlardan birisine örnek verecek olursak; kadının alenen yapacağı ahlaksızlık sayılabilir. Bu durumlarda bile ceza hafif olmalıdır. Bunun üzerine kadın bu çirkin davranıştan vazgeçerse artık erkeğin ona daha fazla eziyet etme hakkı kalmaz.

“Eğer açıkça hayâsızlık ve fuhuş yapıyorlarsa siz ancak onların yataklarını terk edebilirsiniz ve onları tembih maksatlı dövebilirsiniz. Eğer size itaat ederlerse, daha fazla ona eziyet edemezsiniz.”

Ayrıca İslam Peygamberi kadına karşı her türlü şiddet ve zulmü kınamıştır. Kocaları tarafından kendilerini dövdüklerini söyleyen bazı Müslüman kadınlar Peygamber Efendimizin yanına gelip onları şikâyet ettiler; Hz. Peygamber (s.a.a) bu söylenenleri duyduktan sonra kesin bir dille;

“Böyle yapanlar (eşlerini dövenler) sizlerin en kötüleridir. Öte yandan Hz. Peygamber yine şöyle buyurmuştur;

“Sizler içinde en hayırlınız eşleriyle iyi geçinenlerinizdir ve ben sizler aranızda eşine karşı en iyi davrananınızım.” Peygamber Efendimiz Fatuma bint-i Kays adında Müslüman bir kadına; sakın ola ki kadınları dövmekle ün yapmış birisiyle evlenme

diye tavsiyede bulunmuştu. Fatuma bint-i Kays şöyle diyor;

“Peygamberin yanına gittim ve ona; Ebu Cehm ve Muaviye'nin beni istemeye geldiklerini söyledim. Peygamber (s.a.a) ona (nasihat babından); Muaviye oldukça fakir ve Ebu Cehm de kadınları dövme huy edinmiştir diye buyurdular”

Dikkat edilecek olunursa Talmud disiplini ve tembih amacıyla kadınların dövüleceğini sıkça vurgular. Yani kocalar yalnızca eşlerinin alenen yaptıkları fuhuş ve edepsizliklere ceza verebilirler istisnasıyla sınırlandırılmaktadır. Ev işlerini yapmayı reddettiği zaman bile kocaya, eşini dövme izni verilmiştir. Hatta bununla da yetinmeyip, karısının asiliğini kırbaçla veya onu aç bırakarak kırmasına izin verilir.

Bu yüzden Kuran-ı Kerim, kocasının kötü davranışları yüzünde evliliği dağılma noktasına gelmiş kadına şöyle öğütlerde bulunur;

“Eğer bir kadın, kocasının sadakatsizliğinden yahut kendisine sırt çevirmesinden endişe ederse aralarını bir barış girişimiyle düzeltmelerinde kendileri için bir sakınca yoktur. Ve barış hep hayırdır.” (Nisa/128)

Burada, kadının kocasıyla uzlaşmaya çalışması (ailenin yardımı olsun veya olmasın) tavsiye edilir. Kuran-ı Kerim kadınlara temkinsiz hareket etmeyi ve dayak atmaya yönelmeyi önermez. Bu eşitsizlik gibi görünen hareketin sebebi aslında özellikle kötü davranışları, sert ve fiziki güçleri onlara nazaran üstün olan kocalarından korumak içindir. Zaten bu tür tepkiler evlilik ve kadın için yarardan ziyade zarara neden olacaktır. Bazı Müslüman bilginler, mahkemelerin kadınlar adına erkek aleyhine karar

verebileceklerini söylemişlerdir. Mahkeme ilk önce asi ve isyankâr kocaya öğüt verir, ardından eşyle aynı yatağı paylaşmasını yasaklar ve en sonunda da kanunlar doğrultusunda kocaya ceza verilir.

Kısaca özetlenecek olunursa; İslam, evliliği tehlikeye girmiş ve yıkılmak üzere olan karı-kocaya bu durumu kolayca atlatabilmeleri ve evliliklerini kurtarabilmeleri için çeşitli yollar göstermektedir. Eğer eşlerden birisi evlilik birliğini tehlikeye atarsa, bu kutsal bağı kurtarmak için Kuran mümkün ve etkili olan tüm çarelerin yapılmasını diğer eşe tavsiye eder. Artık alınan tüm bu çareler başarısız olursa, İslam eşlerin barış içinde ve dostane bir biçimde ayrılmalarına izin verir.

Anneler

Ahd-i Atik birkaç yerde anne-babaya iyiliği, saygı ve sevgiyi emreder ve onlara karşı saygısızlık yapanları da kınar ve eleştirir. Örnek olarak;

“Çünkü babasına yahut anasına lânet eden her adam mutlaka öldürülecektir” (Levililer, bab/20:9)

“Hikmetli oğul babasını sevindirir, akılsız adam ise, anasını hor görür” (Özdeyişler, bab/15:20) her ne kadar bazı yerlerde yalnızca babaya saygıdan bahsedilse de;

“Hikmetli oğul, babasının söylediğini dinler” (Özdeyişler, bab/13:1) anneye özel olarak tek başına saygı hiç bir yerde geçmez. Tüm bunlar bir yana, anne için ister doğum esnasında çektiği acılar olsun, isterse evlatlarını büyütürken ve onları emzirirken düşüğü zorluklar olsun sevgi ile söz edilmez. Bir de anneler evlatlarının mirasçısı olamaz ama babalar olabilirler. Ahd-i Cedid'te anneye karşı ihtiram ile ilgili ifadeler bulmak

bir hayli zordur ve hatta içerisinde yer alan birçok konudan Allah'a ulaşmayı engelleyen en önemli faktörlerden birisinin anneye karşı sevgi ve saygı göstermek olduğunu anlıyoruz. İncil öğretilerine göre iyi bir Hristiyan ve Hz. İsa'nın havarilerinden olmak isteniyorsa, o zaman anneden kati surette nefret etmesi gerekmektedir. İsa Mesih'e atfedilen şu sözlere kulak verelim;

"Eğer birisi benim yanıma gelip, baba ve annesi, karısı ve çocukları, erkek ve kızkardeşi... , hatta kendi nefisini düşmanı olarak bilmezse, benim öğrencim ve havarim olamaz."

Ayrıca Ahd-i Cedit Hz. İsa'yı (a.s) annesine karşı saygısız, edepsiz ve lakayt birisi olarak resmetmektedir. Mesela Hz. Meryem, Hz. İsa'yı ararken o başka şeylerle uğraşıyordu ve annesini bir an olsun ne aradı ne de sordu;

"Sonra anne ve kardeşleri gelip, dışarıda beklemeye başladılar; onu çağırarak için birisini yolladılar. Ve O'nun çevresinde bir kalabalık oturuyordu ve kendisine, "İşte, annen ve kardeşlerin dışarıda, seni arıyorlar" dediler. O da onlara cevap verip, "Kimdir benim annem ve kardeşlerim?" dedi. Ve etrafına, çevresinde oturanlara bakarak dedi: "İşte, benim annem ve kardeşlerim! Çünkü her kim Tanrı'nın isteğini yaparsa, kardeşim, kızkardeşim ve annem odur." (Markos, bab/3:31-35)

Bazıları bu yukarıda geçen bölümü şu şekilde yorumlamaktadırlar; Hz. İsa (a.s) burada aslında dini yakınlaşmanın, aile içinde olan yakınlaşmadan daha zayıf olmadığını bildirmek istemiştir. Ama bu şekilde saygısızlık yapmadan da bu konuyu oldukça rahat bir şekilde dinleyenlere anlatabilirdi. Yine buna benzer saygısızlık içeren bir sahneyi Hz. İsa (a.s) muhataplarından birisi,

annesinin kendisini doğurması ve yetiştirilmesi hasebiyle dua etmek istediğinde buna engel olmasında görebiliriz;

"İsa bu sözleri söylerken kalabalığın içinden bir kadın O'na, «Ne mutlu seni dünyaya getirmiş olan ve seni emzirip, büyüten o anaya!» diye seslendi. İsa, «Daha doğrusu, ne mutlu Tanrı'nın sözünü dinleyip uygulayanlara!» dedi." (Luka, bab/11:27-28)

Hz. İsa (a.s) gibi üstün makamlı ve şerefli bir insanın, annesi Azize Meryem'e (s.a) (Ahd-i Cedit'te anlatıldığı gibi) bu denli merhametsiz davranıp, onu önemsiz sayması, kim bilir Hristiyan gençliğinin (Hz. Meryem'in hiç bir zaman dengi olamayacak) annelerine karşı nasıl davranmalarına neden olmuştur?

Hz. İsa (a.s) gibi üstün makamlı ve şerefli bir insanın, annesi Azize Meryem'e (s.a) (Ahd-i Cedit'te anlatıldığı gibi) bu denli merhametsiz davranıp, onu önemsiz sayması, kim bilir Hristiyan gençliğinin (Hz. Meryem'in hiç bir zaman dengi olamayacak) annelerine karşı nasıl davranmalarına neden olmuştur?

İslam'da ise anneye verilen değer ve şeref-in gerçekten eşi benzeri yoktur. Kuran-ı Kerim, Allah'a kulluktan sonra anne-babaya saygı ve ihsanı öğütlemektedir;

“Rabbim şöyle hükmetti: O'ndan başkasına kulluk/ibadet etmeyin, anaya-babaya çok güzel davranın: Onlardan birisi yahut her ikisi senin yanında ihtiyarlık çağına gelirse sakın onlara "Öf!" bile deme; onları azarlama, onlara tatlı-iltifatlı söz söyle. Rahmetten yerlere eğilme kanadını onlar için indir ve de ki: "Rabbim, merhametli davran onlara, tıpkı küçüklüğümde beni koruyup büyüttükleri gibi.” (İsra/23-24)

Kuran-ı Kerim başka bir kaç yerde de annenin önemine ve çocuğu dünyaya getirme ve büyütme görevine değinerek şöyle der;

“Biz insana, ana babasını tavsiye ettik. Anası onu zayıflık üstüne zayıflık çekerek (karnında) taşımıştır. (Ona gebe kaldığından itibaren ta doğuruncaya kadar gündün güne güçsüzleşmiş, ağır-laşmıştır). Onun süttten kesilmesi de iki yıl içinde olmuştur. (Bunların hepsi, güç şeylerdir. Onun için biz insana): "Bana ve anana-babana şükret, dönüş bana-dır.” (Lokman/14)

İslam Peygamberi Hz. Muhammed (s.a.a) İslam dininde annenin konumunu şu şekilde buyurur;

Bir adam, Peygamber Efendimiz'e şöyle sordu; “İnsanlar arasında iyilik etmeme en lâıyk kimdir? Allah Resulü de, “annendir” diye buyurdu. Adam, “sonra kim?” diye sordu. Hz. Nebi, “annendir” dedi. Adam yine, “sonra kim?” diye sorunca. Peygamber Efendimiz tekrar, “annendir” cevabını verdi. Adam tekrar, “sonra kim?” diye sordu.

O zaman Peygamberimiz (s.a.a) “babandır” cevabını verdiler.”

Anneye olan saygı, Müslümanlar arasında oldukça güzel yer edinmiş ve günümüze değin süre gelmiş en önemli İslami ahlak ilkelerinden birisidir. Müslüman annenin erkek ve kız çocuklarından gördüğü saygı ve sevgi gerçekten özel bir yere ve ayrıcalığa sahiptir. Müslüman anne ve çocukları arasındaki sıcak ve samimi ilişkinin yanı sıra Müslüman erkeklerin annelerine olan saygı ve ihtiramları Batulılar tarafından hayretle karşılanmaktadır.

Kadının Miras Hakkı

Kuran-ı Kerim ile Kitab-ı Mukaddes arasındaki en önemli farklardan birisi de; kadının ölmüş yakınlarından miras alma hakkı üzerinedir. Haham Epstein, “Kadının miras alma hakkını” Kitab-ı Mukaddes'e göre şöyle özetler;

“Tevrat ve İncil'den bu yana kesintisiz süregelen bir gelenek vardır. O da; evin anne ve kız çocuğu gibi kadın üyelerine miras hakkı tanınmaz.” En eski inançlarda ailenin kadın üyeleri hatta mirasın bir parçası olarak görülür ve bir köle gibi hukuki şahsiyeti olan bir varis olmaktan uzak tutulurdu. Hz. Musa'nın (a.s) kanunlarında bile hiçbir erkek varis kalmadığı durumda kız çocukları varis olarak kabul edilirken eş, varis olarak kabul edilmezdi.

Peki, neden bir ailenin kadın üyeleri onların bir malıymış gibi sayılmaktadır? Rabbi Epstein buna da şöyle yanıt verir;

“Evlilikten önce onlar babalarının mülkü sayılırlar ve evlendikten sonra da eşlerinin.”

Miras hukuku hakkında Kitab-ı Mukaddes Çölde Sayım, bab/27:1-11'de şunları

beyan eder; Kadın, kocasının malından hiçbir şey alamazken, koca çocuklarından bile önce eşinin mirasçısı olur. Kız, ancak erkek çocuk yoksa mirasçı olur. Dullar ve kızlar, erkek çocuklar bulunduğu müddetçe nafakaları erkek mirasçıların merhametine kalmıştır.

Hristiyan dininde de uzun yıllar boyunca bu hukuk hüküm sürmüştür. Hem dini otoriteler hem de devlet mahkemeleri kız kardeşlerin erkek kardeşleriyle birlikte babanın mirasına ortak olmalarını engellemişlerdir. Bu adaletsiz kanun anlayışı geçen yüzyılın sonlarında artık rafa kaldırılmıştır.

İslam'dan önce putperst Araplarda bile miras alma hakkı yalnızca erkeklerle sınırlıydı. Ama Kuran-ı Kerim bu adaletsiz paylaşımına bir son verdi ve kadınların da mirastan hak almalarını sağladı;

“Ana babanın ve akrabanın geriye bıraktıklarından erkeklere pay vardır; ana babanın ve akrabanın geriye bıraktıklarından kadınlara da pay vardır. Gerek azından gerek çoğundan (hem erkeğe, hem de kadına) bir hisse ayrılmıştır.” (Nisa/7)

Müslüman anneler, kadınlar ve kızlar miras haklarını; henüz Avrupa bunu bilmeden yaklaşık 1300 sene önce kazanmışlardı. Miras konusu oldukça kapsamlı ve uzadı uzadıya giden detaylı bir konudur.

“Ana babanın ve akrabanın geriye bıraktıklarından erkeklere pay vardır; ana babanın ve akrabanın geriye bıraktıklarından kadınlara da pay vardır. Gerek azından gerek çoğundan (hem erkeğe, hem de kadına) bir hisse ayrılmıştır. Allah size, çocuklarınızın (alacağı miras) hakkında, erkeğe kadının payının iki katını tavsiye eder. (Çocuklar) ikiden fazla

kadın iseler, (ölenin geriye) bıraktığının üçte ikisi onlarındır. Eğer (çocuk) yalnız bir kadınsa (mirasın) yarısı onundur. Ölenin çocuğu varsa, bıraktığı mirasta ana babasından her birinin altıda bir hissesi vardır. Eğer çocuğu yok da ana babası ona varis oluyorsa, anasına üçte bir düşer. Eğer kardeşleri varsa, anasının payı altıda birdir. (Bu hükümler, ölenin) Yapacağı vasiyetten, ya da borcundan sonradır. Babalarınız ve oğullarımızdan, hangisinin fayda bakımından size daha yakın olduğunu bilmezsiniz. Bunlar, Allah'ın koyduğu haklardır. Şüphesiz Allah bilendir, hikmet sahibidir. Eğer çocukları yoksa eşlerinizin yapacakları vasiyetten ve borçtan sonra bıraktıkları mirasın yarısı sizindir. Çocukları varsa, bıraktıklarının dörtte biri sizindir. Sizin de çocuğunuz yoksa yapacağımız vasiyet ve borçtan sonra bıraktığının dörtte biri, onlarındır; çocuğunuz varsa bıraktığının sekizde biri onlarındır. Eğer miras bırakan erkek veya kadının evladı ve ana babası olmayıp bir erkek veya bir kızkardeşi varsa, her birine altıda bir düşer. Bundan fazla iseler, üçte bire ortaklırlar. (Bu taksim) Zarar verici olmayan vasiyet ve borçtan sonra (uygulanır). Bunlar, Allah'tan (size) vasiyettir. Allah bilendir, halimdir. Senden fetva istiyorlar. De ki: Allah size ana-babasız ve çocuksuz kişinin mirası hakkında hükmünü şöyle açıklıyor: Ölen kişinin çocuğu yok, bir kızkardeşi varsa, bıraktığı malın yarısı o(kızkardeşi)nindir. Fakat kendisi, (ölen) kızkardeşinin çocuğu yoksa onun mirasını (tamamen) alır. Eğer (ölenin) iki kızkardeşi varsa, bıraktığının üçte ikisi onlarındır. Ve eğer (varisler) erkek kadın birçok kardeşler olursa, erkeğe, iki kadının payı kadar (pay) verilir. Şaşırırsmız diye Allah size

(hükümünü) açıklıyor. Allah, herşeyi bilir.” (Nisa/7,11,12 ve 176)

Genel kural, kadının erkeğin aldığı yarısı şeklindedir. Ama anne, babanın mirasının yarısını alabileceği durumlar bu genellemenin dışındadır. Kadın ve erkek arasında hükmedilen bu hak diğer hukuklarla kıyaslandığında adaletsizmiş gibi görülebilir ama işin aslına bakılacak olunursa, erkeğin mali yükümlülüklerinin kadınınkinden çok daha fazla olduğu göz önünde tutulmalıdır. Damat, geline mehir ve hediye vermek zorundadır. Bu mehir, gelinin şahsi malı sayılır ve boşandıktan sonra dahi diğer iki dinin aksine kendisinde kalır. Ayrıca erkek eşinin ve çocuklarının nafakasını temin etmekle yükümlüdür. Hatta bu konuda kadının ona yardım etme sorumluluğu da yoktur. Gönül rızasıyla kocasına verdikleri dışında, onun malı ve o malda tasarruf hakkı yalnızca kendisine aittir. İslâm, aile hayatına çok büyük önem verir ve gençlerin evlenmelerini şiddetle ister, boşanmayı kınar ve bekârlığı da bir ayrıcalık, bir erdem olarak görmez. O yüzden İslam toplumlarında evlilik ve aile kurma en temel unsurlar arasında yer alırken, yalnızlık çok istisnai durumlarda görülmektedir. Başka bir tabirle; İslam toplumlarında evlenme çağına gelmiş neredeyse tüm erkek ve kadınlar evlidirler.

Bu gerçekler doğrultusunda, Müslüman erkeğin kadına kıyasla mali yükümlülükleri hiç de azımsanmayacak derecededir ve bir nevi bu eşitsizliği dengelemek için erkek; mirastan kadına nazaran iki kat daha fazla alır. Sade bir şekilde kadının mali hakları ve vazifeleri değerlendirilecek olunursa, şu iki İngiliz Müslüman kadının (B. Aisha Lemu ve Fatima Heeren) kaleme aldığı İslam'da Kadın kitabında dedikleri gibi İslam dininin

Ahd-i Atik, dul kadınlar konusunda; onlara hiçbir surette miras kalmaz dediği için dul kadınlar Yahudi toplumu içerisinde en savunmasız kitleyi oluşturmaktadırlar. Kocasını ölen kadının eşine ait tüm mal varlığı kocanın erkek akrabaları arasında bölüşülür ama bu mirastan geçinmesi için dul kadına da bir miktar pay düşer. Ne olursa olsun sonuçta dul kadın, başkalarının eline bakmak zorunda kalmış ve onların ınsafına bırakılmıştır.

kadına oldukça cömert ve çok merhametli davrandığı ortaya çıkacaktır.

Dul Kadınların Sorunları

Ahd-i Atik, dul kadınlar konusunda; onlara hiçbir surette miras kalmaz dediği için dul kadınlar Yahudi toplumu içerisinde en savunmasız kitleyi oluşturmaktadırlar. Kocasını ölen kadının eşine ait tüm mal varlığı kocanın erkek akrabaları arasında bölüşülür ama bu mirastan geçinmesi için dul kadına da bir miktar pay düşer. Ne olursa olsun sonuçta dul kadın, başkalarının eline bakmak zorunda kalmış ve onların insafına bırakılmıştır. Tüm bunlar değerlendirildiğinde dul kadın; eski İsrail toplumlarında düşkünlere kısmını oluşturuyor ve dulluk; utanç ve aşağılanışlığın sembolü gibi görülüyordu. Ama Kitab-ı Mukaddes'in öğretilerine göre dul kadının acıları yalnızca mirastan mahrum kalmasıyla son bulmuyordu. Tekvin bap 38'de; çocuksuz dul kadın, kocasının erkek kardeşiyle evlenmek zorundaydı. Bu şekilde, ölmüş kardeşi adına bir çocuk dünyaya getirip, onun adını yaşatmış ve unutulmasını engellemiş oluyordu. Yahuda Onan'a,

“Kardeşinin kansıyla evlen! dedi, Kayın olarak ona karşı sorumluluğunu yerine getir. Kardeşine soy yetiştir.” (Yaratılış, bab/38:8)

Hatta bu tür evliliklerde, dul kadının onayı da gerekmemektedir. Ona, ölmüş kocasının mal varlığı gibi davranılır ve artık onun tek bir görevi vardır o da; kocasının neslini devam ettirmesidir. Kitab-ı Mukaddes'teki bu yasa günümüz İsrail'inde hala devam etmektedir. Çocuksuz dul kadın kayınbiraderine miras kalır. Eğer dul kadının kayınbiraderi onunla evlenemeyecek kadar küçükse, evlenme çağına gelinceye kadar kadın onun

büyümesini beklemek zorundadır. Eğer ölen kimsenin kardeşi evlenmeyi kabul etmezse, bu durumda da; kadın özgür kalır ve sevdiği yabancı bir erkekle evlenebilir.

Bu konu yani dul kadının bir nevi kayınbiraderi tarafından özgürlüğünü kazanması modern İsrail'de oldukça da çok vuku bulmaktadır. İslam öncesi putperest Araplar arasında da buna benzer töreler mevcuttu. Dul kadın, ölen erkekten kalan miras gibi hesap edilir ve mirasçılar arasında taksimata uğrardı ve bu hakkı genellikle ölen erkeğin diğer eşinden olma en büyük erkek evlat sahiplenirdi.

Kuran-ı Kerim, bu utanç verici geleneği sert bir dille eleştirip, onu kaldırmıştır;

“Geçmişte olanlar hariç, artık babalarımızın evlendiği kadınlarla evlenmeyin. Çünkü bu, edepsizliktir; (Allah'ın) hışmıdır ve iğrenç bir yoldur.” (Nisa/22)

Ahd-i Atik'in ölçülü rivayetleri içerisinde geçen bir konu da; dul kadınların, boşanmış kadınlardan daha değersiz olduklarıdır. Hatta bu mesele, din büyüklerinin dul kadınlar veya fahişelerle evlenemeyeceği maddesini ortaya çıkartmıştır.

“Başkâhinin evleneceği kadın bakire olmalıdır. Dul, boşanmış, kötü, fahişe bir kadınla evlenmeyecek. Yalnız kendi halkından bakire bir kızla evlenebilir. Böylece halkının arasında çocuklarına leke sürmemiş olur. Onu kutsal kılan RAB benim.” (Levililer, bab/21:13-15)

Yahudi yasaları şöyle der; üç kere evlenmiş ve her üçünde de eşi kendi eceliyle ölmüş kadın; lanetlenmiş, uğursuz bir kadındır ve artık onunla evlenmek yasaktır. Buna mukabilinde Kuran-ı Kerim, bu esasları savunanları yerer, dul kadının özgür olduğunu,

istediği herhangi bir erkekle evlenebileceğini belirtir ve içinde buldukları bu durumu da bir utanç tablosu olarak yorar;

“Kadınları boşadığımızda, bekleme sürelerini tamamladılar mı ya onları örfe uygun olarak tutun yahut da örfe uygun olarak serbest bırakın. Onları, zulmetmeniz için, zararlarına bir biçimde, tutmayın. Bunu yapan, öz benliğine zulmetmiş olur. Allah'ın ayetlerini eğlence aracı yapmayın. Allah'ın üzerinizdeki nimetini ve kendisiyle size öğüt vermek için indirdiği Kitap'ı ve hikmeti hatırlayın. Allah'tan korkun ve bilin ki, Allah herşeyi çok iyi bilmektedir.” (Bakara/231)

“İçinizden ölenlerin, geriye bıraktıkları eşleri, dört ay on gün (bekleyip) kendilerini gözetlerler. Sürelerini bitirince artık kendileri için uygun olanı yapmalarında size bir günah yoktur. Allah yaptıklarınızı haber alır.” (Bakara/234)

“İçinizden ölüp de geriye eşler bırakan erkekler, eşlerinin evden çıkarılmaksızın bir yıla kadar geçimlerinin sağlanmasını vasiyet etsinler. Eğer kendileri çıkarlarsa, onların kendileri için yararlı gördüklerini yapmaları yüzünden size bir günah yoktur. Allah Aziz'dir, Hakim'dir.” (Bakara/240)

Hicap

Son olarak, Batı'da, kadınlara baskı ve köleliğin sembolü olarak görülen hicap ya da kadının giyimi konusunu aydınlatmaya çalışalım. Acaba Yahudi ve Hristiyan geleneğinde örtünme ve hicap unsurları gerçekten yok mudur? İsterseniz konuyu biraz daha açalım.

Amerika Yeshiva Üniversitesi Kitab-ı Mukaddes Edebiyatı profesörü Haham Dr. Menachem M. Brayer'e göre, Yahudi kadınlarının geleneği; toplum içine çıkarken başlarını örtmeleri idi ve hatta bazen yalnızca göz hariç tüm yüzlerini kapatırlardı.

Ayrıca Haham Menachem M. Brayer'ın bu konuyu ele aldığı *“The Jewish Woman in Rabbinic Literature: A Psychosocial Perspective”* diğer eski meşhur hahamların da sözlerini nakleder; “İsraili kızların başı açık toplum içine çıkıp, dolaşması yakışıksız bir olaydır.” ve “Eşinin saçlarının görünmesine izin veren erkeğe yazıklar olsun... güzelleşmek için saçlarını yapmış ve başkalarının bakışları arasından geçen kadın, fakirlik ve yoksulluk getirir.” Öte yandan Yahudi hukuku dua ve ibadetleri, başı açık evli bir kadının yanında yapmayı kesinlikle yasaklamıştır; çünkü kadının saçlarının gözükmemesi çıplaklık olarak addedilmektedir. Ayrıca Dr. Brayer; Tannaitic dönemde Yahudi kadınlarının kendi hicap ve örtünmelerini hafife almalarının, kendi iffetlerini aşılamak olarak değerlendirildiğine ve böyle durumlarda günaha neden oldukları gerekçesiyle 400 zuzim para cezasına çarptırıldıklarına değinmektedir. Haham Dr. Brayer, hicabın iffet ve namusun yanı sıra şerefli bir Yahudi kadınının saygınlık ve şerefini ifade ettiğini de anlatır ve hicap, eşleri gözünde kadınlarının başkaları tarafından erişilmez kutsal bir zenginlik olarak görülürdü.

Başörtüsü, kadının toplum içerisindeki izzet ve konumunun belirlenmesini sağlamaktadır. Hatta varoşlarda yaşayan kadınlar kendilerine elit tabakadan oldukları izlenimi vermek için çarşaf giyip dolaşırlardı. Eski Yahudi toplumlarında asalet ve soyluluğun sembolü kabul edilen hicabı, fahişelerin kullanmasına izin verilmez ve onlar başları açık dolaşırlardı. Buna karşın fahişeler

de kendilerini temiz ve saygın göstermek için genellikle kendilerine has bir başörtüsü takarlardı.

Avrupa'da yaşayan Yahudi kadınları da; artık laikliğin ve din dışı hukukların hükmetmeye başladığı XIX. yüzyıla değin hicap ve giyimlerine oldukça dikkat ederlerdi. Ondokuzuncu yüzyılda kadınlar üzerindeki dış baskının iyiden iyiye artması sonucunda artık sokaklara başları açık çıkmaya başladılar. Ama bazı Yahudi kadınları da saç örtmenin en uygun yolu olarak peruk kullanmayı tercih ettiler. Bugün ise dindar Yahudi kadınları Sinagoglar dışında başlarını örtmezler. XVIII. yüzyılda Doğu Avrupa'da ortaya çıkan Hasidic mezhebi mensubu Yahudi kadınlar hala günümüzde perukla dolaşmayı yeğlerler.

Peki, bu konuda Hristiyan gelenekleri nasıldır? Hristiyan Katolik rahiblerinin asırlardır başlarını örttikleri biline gelen bir şeydir ama yine de bazı rahibeler bunu uygulamaz. Aziz Paul'un hicap hakkında Ahd-i Cedit'te gerçekten çok güzel sözleri vardır;

“Ama şunu da bilmenizi isterim: her erkeğin başı Mesih, kadının başı erkek ve Mesih'in başı Tanrı'dır. Baş örtülü olarak dua eden ya da peygamberlik eden her erkek, başını küçük düşürür. Ama başını örtmeden dua eden ya da peygamberlik eden her kadın, başını küçük düşürür. Böylesinin, başı traş edilmiş bir kadından farkı yoktur. Eğer kadın örtünmüyorsa, saçını kestirsin. Ama kadının saçını kestirmesi ya da traş etmesi ayıpsa, başını örtsün. Erkek başını örtmemelidir. Çünkü erkek Tanrı'nın benzeyişinde olup Tanrı'nın yüceliğini yansıtır. Kadın ise erkeğin yüceliğini yansıtır. Çünkü erkek kadından değil, kadın erkekten yaratıldı. Erkek kadın için değil, kadın erkek için yaratıldı. Bu nedenle ve melekler uğruna kadın,

bir yetki işareti olarak başını örtmelidir.” (1 Korintliler, bab/11:3-10)

Aziz Paul'un kadınların örtünmesindeki mantıksal delili; hicab, (Allah'ın yüceliğinin simgesi olan) erkeğin kadın üzerinde ki iktidar ve otoritesinin bir gereğidir ve zaten kadın, erkekten ve O'nun için yaratılmıştır.

Aziz Tertullian'ın kaleme aldığı “Bakirelerin Örtünmesi Üzerine” adlı meşhur eserinde şunlar yazmaktadır;

“Ey genç kadınlar! Sizler sokaklara hicapla dolaşmaktasınız, öyleyse kiliselerde de başınızı örtün. Yabancıların ve kardeşlerinizin arasında da örtünün...” Bugün Katolik kilisesi kanunları arasında kadınların, kilisede iken başlarını örtmelerini gerektiren maddeler vardır. Buna örnek vermek gerekirse; Amish ve Mennonites gibi bazı Hristiyan mezhepleri mensubu kadınlar bugüne değin hicaplarını korumuşlardır. Kilise önderlerinin dediği gibi hicabın felsefesi şu olmaktadır; “Hicap ve kadının örtünmesi, erkeğinin ve Tanrı'nın yolu üzere gitmesi ve onlara tabi olması demektir.” İşte bu Aziz Paul'un Yeni Ahit'te sözünü ettiği mantıktır.

Yukarıda değinilen tüm bu delillerden İslam'ın hicap ve örtünmeyi icat etmediği ortaya çıkmaktadır. O, yalnızca bunları desteklemiştir. İslam, inanan erkek ve kadınların bakışlarını (namahremden) sakınmalarını, iffetlerini korumalarını ve ardından imanlı kadınlara başörtüsüyle saçlarını, boyun ve göğüslerini kapamalarını buyurur;

“Mümin erkeklere söyle: Bakışlarını yere indirsinler. Cinsel organlarını/ırzlarını korusunlar. Bu onlar için daha arındırıcıdır. Kuşkusuz, Allah, yapmakta olduklarınızdan haberdardır. Mümin

kadınlara da söyle: Bakışlarını yere indirsinler. Cinsel organlarını/ırzlarını korusunlar. Süslerini/zînetlerini, görünen kısımlar müstesna, açmasınlar. Örtülerini/başörtülerini göğüs yırtmaçlarının üzerine vursunlar.” (Nur/30-31)

Kuran-ı Kerim açık bir dille, hicabın iffet için gerekli olduğundan bahseder. Peki, iffet neden önemlidir? Kuran bunu da izah eder;

“Ey Peygamber, eşlerine, kızlarına ve inananların kadınlarına söyle: (Bir ihtiyaç için dışarı çıktıkları zaman) örtülerini üstlerine salsınlar; onların tanınip incitilmemesi için en elverişli olan budur. Allah çok bağışlayan, çok esirgeyendir.” (Ahzab/59)

İffet ve bunca üzerinde durulan konuların hedefi, kadınların tacizler ve dış zararlardan korunmaları içindir ya da daha sade bir dille beyan edilecek olursa; iffet; kadınlar için bir koruyucu, bir kalkandır. İslam dininde hicap, Hristiyan geleneğinin aksine ne erkeğin kadın üzerindeki otoritesi ne de kadının erkeğin boyundurluğu altına girmesidir. İslam dininde hicap, Yahudi geleneğinin aksine güzellik ve bazı evli kadınların asillik sembolü değildir. İslam dininde hicap, bütün kadınların iffet ve namuslarını korumaları için bir semboldür. İslam’a göre hicaba bakış açısı; her zaman işi sağlam tutmak en iyisidir şeklinde özetlenebilir. Kuran’a göre hicap ve kadının iffeti o denli önemlidir ki; eğer bir erkek yok yere Müslüman kadına zina iftirasında bulunursa, o erkek ağır bir şekilde cezalandırılır;

“Namuslu kadınları zina ile suçlayıp da sonra (bu suçlamalarını ispat için) dört şahid getirmeyenlere seksen değnek vurun ve artık onların şahidliğini asla kabul etmeyin. Onlar yoldan çıkmış kimseledir.” (Nur/4)

İsterseniz, Kuran-ı Kerim’in bu konuya ne denli sert çıkışıyla, Kitab-ı Mukaddes’in zinakar birisini nasıl basitçe cezalandırdığını kıyaslayalım;

“Eğer bir adam nişanlı olmayan erden bir kızla karşılaşır, tutup onunla yatarsa ve bu ortaya çıkarsa, kızla yatan adam kızın babasına elli gümüş verecek. Kıza tecavüz ettiği için onu karı olarak alacak ve yaşamı boyunca onu boşayamayacaktır.” (Yasa Kitabı, bab/22:28-30)

Şimdi burada basit bir soru ortaya çıkmaktadır; Acaba kim gerçekten cezalandırılmaktadır? Hem tecavüz edip, hem de sembolik bir cezaya çarptırılan erkek mi yoksa kendisine tecavüz eden erkekle bir ömür boyu boşanmadan evlenmeye mecbur kılınan kadın mı?

Sorulması gereken bir diğer soru da; Kadının bu konuda kim tarafından savunulduğudur. Ciddi bir şekilde olayı sorgulayan Kuran-ı Kerim mi yoksa basitçe meseleyi geçiştiren Kitab-ı Mukaddes mi?

Bazıları, özellikle de Batı dünyası, iffet ve namus konusunun bir kalkan, bir koruyucu unsur olduğunu alaya almak için ellerinden gelen her şeyi yapmaktadırlar. Onlara göre en iyi korunma yolu; iyi eğitim, medeni olma ve kendini kontrol etmektir. Bizler de şunu demek istiyoruz; evet tüm bunlar iyidir ama tek başlarına yeterli değildirler. Eğer gerçekten “Medeniyet” emniyet ve asayiş için yeterli olsaydı; Kuzey Amerika’da yaşayan kadınlar, akşam karanlığında rahatça sokaklarda dolaşabilir ve hatta en kuytu otoparklardan geçmeye cesar edebilirlerdi. Mademki “Eğitim” bu konu için bir çözüm yolu görülmektedir; peki, neden öyleyse dünyanın en saygın üniversitelerinden biri kabul edilen Kraliyet Üniversitesi’nin kız öğrenciler için şehir içi özel ulaşım servisleri vardır? Ya da

İffet ve bunca üzerinde durulan konuların hedefi, kadınların tacizler ve dış zararlardan korunmaları içindir ya da daha sade bir dille beyan edilecek olunursa; iffet; kadınlar için bir koruyucu, bir kalkandır. İslam dininde hicap, Hristiyan geleneğinin aksine ne erkeğin kadın üzerindeki otoritesi ne de kadının erkeğin boyundurluğu altına girmesidir. İslam dininde hicap, Yahudi geleneğinin aksine güzellik ve bazı evli kadınların asillik sembolü değildir.

mademki “*Kendini Kontrol Etme*” ve nefesine hâkim olma unsurları yeterli olacaktı; öyleyse neden günboyu televizyon kanallarında iş yerlerinde kadınlara taciz haberleri yer alıyor? Son yıllarda taciz olaylarına karşılığı tespit edilen insanlara örnek verecek olursak bunların başında; Deniz kuvvetleri personelleri, müdürler, üniversite öğretim görevlileri, senatörler, yüksek yargı hâkimleri ve eski Amerika Birleşik Devletleri Cumhurbaşkanı gelmektedir. Kraliyet Üniversitesi Kadınlar bürosu müdürlüğü tarafından hazırlanan şu aşağıdaki istatistikleri okuduğumda gerçekten inanmamıştım:

1. Kanada’da her altı dakikada, bir kadına cinsel tacizde bulunuluyor.
2. Kanada’da yaşayan kadınların neredeyse üçte biri tüm yaşamları boyunca en az bir kere tecavüze uğruyor.

3. Dünya kadınlarının hemen hemen dörtte biri yaşamları boyunca ya da tecavüze uğruyor ya da böyle bir cinsel tacize yüzyüze kalıyorlar.

4. Kolej ve üniversitelere giren kadınların sekizde biri mutlaka tecavüze uğruyorlar.

5. Yapılan araştırmalar sonucu Kanada’da üniversite çağında olan erkeklerin %60’ı yakalanmayacaklarını bilseler, cinsel taciz ve tecavüzde bulunabileceklerini ifade etmektedirler.

İçinde yaşadığımız toplumu değerlendirdiğimizde; bunların ne denli yanlış uygulamalar sonucu ortaya çıktığını görebiliriz. Yaşam ve kültürel alanda köklü değişikliklere gidilmek zorunludur. Utanma ve hayâ etme yetisinin yaygınlaştırılması oldukça zaruridir. Kadın ve erkeğin giyiminde, adab-ı muâşeret vs. dikkat etmesi oldukça gereklidir.

Aksi halde bu içler acısı istatistik sonuçları günbegün daha da kötüleşecek ve bunun cezasını yalnızca kadınlar çekecektir. Aslına bakılacak olunursa hepimiz bu tablodan muzdaribiz ama ünlü yazar Cibran Halil Cibran'ın dediği gibi; “*Tokatı yiyen insan onun acısını çeker, tokatları sayan değil.*” Öyleyse Fransa gibi medeniyetten dem vuran bir ülke, eğer giyim ve kuşamları yüzünden kız öğrencileri okuldan uzaklaştırıp, atıyorsa; asıl zararı kendisine vermiş oluyor. İncil ve Tevrat'ın değindiği gibi; Yahudi ve Hristiyan kadınların ve özellikle de rahibelerin başörtüsüne benzeyen bir örtüyle örtülmeleri saygınlık kazanmak ya da erkeğin kadın üzerindeki hâkimiyetinin bir sembolü kabul edilirken, Müslüman kadının kendi ırz ve namusunu korumak için başını örtmesi; mazlumiyet ve ayrımcılık olarak değerlendiriliyor.

Son Söz

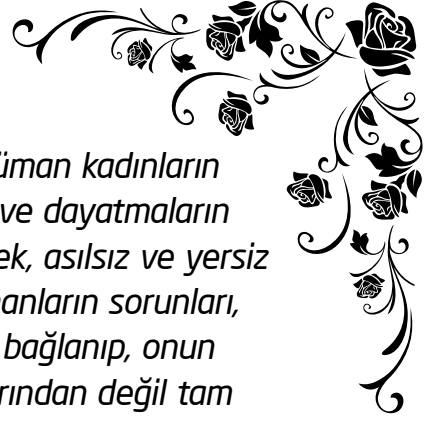
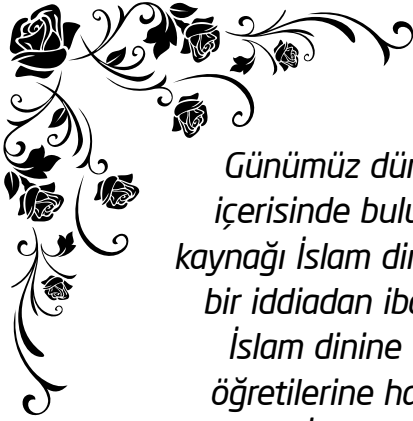
Bu araştırmanın önceki çalışmalarını okuyan Gayr-i Müslimlerin şöyle ortak bir sorusu olmuştu; Acaba, burada kadınlar için anlatılan ve İslam'ın öngördüğü yaşam ölçüleri günümüz İslam dünyasında gerçekten uygulanmakta mıdır? Cevap, maalesef hayır olacaktır. İslam'da kadının sözü edilen her konuda, bu soruyla yüzyüze kalacağımızdan ötürü; bizler öncelikle okuyucuya daha net bir portre oluşturmak için konuya dair tutarlı bir açıklama yapmalıyız.

Öncelikle İslam toplumları arasındaki en büyük anlaşmazlıkların, bütün her şeye yüzeysel bakıp, değerlendirmekten ortaya çıktığını görmeliyiz. Günümüz İslam âleminde kadına bakış açısı; bırakan toplumdaki topluma fark etmediği, bir camia içerisinde dahi farklılık arz etmektedir. Buna rağmen yine de genel ortak noktaları saptayabiliriz.

Hemen hemen tüm İslam toplumlarında az ya da çok İslam'ın resmettiği kadın hakkındaki buyruklar çiğnenmektedir. Bu tutarsızlıkları da genel anlamıyla iki nedene bağlayabiliriz; bu toplumlar ya oldukça taassuplu ve gelenekçi bir kimliğe sahiptirler ya da kişi ve düşünce özgürlüklerini savunan Liberal ve Batı yanlısı kitlelerdir.

Gelenekçi olarak değerlendirilen ilk grup; atalarından bugüne değin gelmiş olan örf ve adetler yüzünden yanılığa düşmekte ve maalesef İslam dininin kadınlara bahsettiği haklardan onları mahrum bırakmaktadır. Ayrıca kadınlara, erkeklere davranıldığından çok daha farklı davranılmakta ve bir nevi çifte standart uygulanmaktadır ve bu ayrımcılık kadının her döneminde göze çarpmaktadır. Mesela kız çocuğu erkek çocuğa nazaran doğumunda daha az mutluluk, kıvanç kaynağı olurken, bu toplumlarda okula gitme olasılığı daha da azdır. Mirastan ona nerdeyse hiçbir şey düşmez. Kız çocuk her ne kadar edebli ve ahlaklı da olsa, kendisinde en ufak bir hata da görülmesi her daim gözetim altındadır. Ama buna karşın erkek kardeşleri ne kadar hata yapıp, edepsiz de olsalar gene de göze batan kız çocuklarıdır. Genel itibariyle kadın; aile içinde ve kendi toplumunda çok nadir konuşur ve aynı zamanda kendine ait mal varlığı ve düğün hediyeleri konusunda da neredeyse tam bir yetkiye sahip değildir. En sonunda da toplum içinde konuşma hakkına sahip olmak ve değer görmek için erkek evlat sahibi olmayı arzu eden bir kadın profili ortaya çıkmaktadır.

Öte yandan Müslüman toplumlar arasında, Batı kültür ve yaşantısının etkisi altında kalmış kitleler de vardır. Bunlar da genellikle Batı'dan gördüklerini tartmadan, değerlendirmeden taklit eden toplumlardır. Aslında işin kötüsü, taklit edilen bu değerler Batı'nın en

Günümüz dünyasında Müslüman kadınların içerisinde bulunduğu zorluk ve dayatmaların kaynağı İslam dinindedir demek, asılsız ve yersiz bir iddiadan ibarettir. Müslümanların sorunları, İslam dinine canı gönülden bağlanıp, onun öğretilerine harfiyen uymalarından değil tam aksine İslam'ı kale almayıp, uzaklaşmalarından kaynaklanmaktadır.

kötü yansımalarıdır. Bu toplumlarda modern kadının yaşamındaki öncelik, kendisini güzelleştirme ve bu şekilde değer kazanma olarak görülebilir. Genel olarak şekilcilik, endam ve beden ölçüleri kadının tüm fikrini meşgul etmekte, bu yüzden akıl ve kalbine vermesi gereken özeni güzelliği için kullanmaktadır. Kadın ilmi, kültürel ve insanlık için yararlı sayılabilecek öğretilerden ziyade; gönülçelen, tahrik unsuru ve cazip bir varlık gibi lanse edilmektedir. Kimsenin onun çantasından bir Kuran-ı Kerim cüz'ü çıkma beklentisi yoktur ama onun çantası makyaj malzemeleriyle dolup taşmaktadır. Onun toplum içerisinde manevi boyutundan ziyade, güzellik ve çekiciliği ön plandadır. Hal böyle olunca da; insanlığı yerine güzellik ve kadınlığı ön plana çıkarma arzusuyla doluyor.

Peki, neden öyleyse Müslüman toplumlar Kuran öğretilerinden bu denli uzak düşmüşlerdir? Buna verilecek cevap hiç de öyle kolay değildir ve zaten Müslümanların Kuran buyruklarına neden uymadıkları konusunda deliller sunmak, bu araştırmanın kapsamı dışına çıkmak demektir. Ama kısaca şöyle özetleyebiliriz; Müslüman toplumlar, İslam dininin ahlaki öğretilerini aradan geçen uzun dönemler sonunda yaşamlarına yeterince yerleştirememiş ve asimile olmuşlardır. Müslümanların zahirde görülen ve amele dökülenleri arasında çok büyük bir fark vardır. Bu günümüzde ortaya çıkmış bir şey değil belki de yüzyıllardır süregelen ve her geçen gün daha da derinleşen bir kusurdur. İslam öğretilerini hayatlarından uzaklaştıran Müslümanların siyasi açıdan çöküşleri, ekonomik açıdan geri kalmışlıkları, toplum içi adaletsizlikleri, ilmi cehette ilerleyemeyişleri vs. işte bu yüzdendir.

Gayr-i Müslim kadınların durumu da; günümüz İslam dünyası kadınlarını ister istemez etkilemektedir. Müslüman kadınlar adına yapılacak her türlü düzenleme ve ıslah eğer tüm Müslümanlar arasında ve yaşantılarının tüm boyutunda olmayacaksa, hiçbir yarar

sağlamayacaktır. İslam dünyası yeniden doğmalıdır ama gerçek İslam'a yakınlaşarak, ondan uzaklaşarak değil.

Hülasetu'l kelim; günümüz dünyasında Müslüman kadınların içerisinde bulunduğu zorluk ve dayatmaların kaynağı İslam dinindedir demek, asılsız ve yersiz bir iddiadan ibarettir. Müslümanların sorunları, İslam dinine canı gönülden bağlanıp, onun öğretilerine harfiyen uymalarından değil tam aksine İslam'ı kale almayıp, uzaklaşmalarından kaynaklanmaktadır.

Ayrıca bir kez daha hatırlatmakta yarar var; bu araştırmamızın konusu Yahudi ve Hristiyan âlemine iftira atıp, onları alçaltmak değildir. Bizim Kuran öğretilerine kıyasla yaptığımız Yahudilik ve Hristiyanlık'ta kadın izlenimi, onların 20. yüzyıl başlarına kadar ne denli ezildiklerini göstermek içindir. Elbette bu ayrımcılığın tarihi sürecini de görmezlikten gelemeyiz.

Hiç şüphesiz Yahudi hahamları ve önde gelen kilise rahiplerinin kadınlar hakkında beyan ettikleri görüş ve fetvalar; toplum içerisinde kadının içinde bulunduğu konumun etkisi altında verilmiştir. Kitab-ı Mukaddes, birçok değişik yazarın değişik dönemlerde kaleme aldığı bir eserdir. Hal böyle olunca da yazarlar; toplum ve ictimai yaşamı görmezlikten gelip, onlardan bağımsız bir yazıt ortaya koyamazlardı. Nitekim ortaya çıkan eser de; o dönem toplumunun yaşantısının bir yansıması olmuştur.

Yahudi ve Hristiyan kaynak ve kültürlerini doğru bir şekilde tahlil etmek, İslam'ın dünya tarih ve medeniyetleri üzerinde ne denli önemli bir rol oynadığını görmek için zurruridir. Yahudi ve Hristiyan gelenek ve dini; içinde buldukları kültür ve şartların doğrultusunda şekillenmiş ve bunun neticesinde de yedinci asıra gelene dek Yüce Allah tarafından Hz. Musa ve Hz. İsa'ya (a.s) inen emir ve yasakların özü tamamen tahrife uğramıştır. Yahudi ve Hristiyan dünyasında kadınlarının kötü ve olumsuz yaşamları bunun bir neticesidir. İşte böyle bir durumda yeni bir İlahi emirin, beşerin tekrar hidayete ermesi için gerekliliği ortaya çıkıyordu. Kuran ile gelen yeni öğretiler, Yahudi ve Mesihilerin üzerlerinde olan yükleri hafifletiyordu;

“Onlar ki, yanlarındaki Tevrat ve İncil'de yazılmış bulacakları ümmî peygambere uyarlar; o onlara iyiliği emreder, kötü ve çirkinden onları alıkoyar. Güzel şeyleri onlara helal kılar, pis şeyleri onlara yasaklar. Sırtlarından ağırlıklarını indirir, üzerlerindeki zincirleri, bağları söküp atar. Ona inanan, onu destekleyen, ona yardım eden, onunla indirilen ışığa uyan kişiler, kurtuluşa erenlerin ta kendileridir.” (A'raf/157)

Öyleyse İslam dinini, Yahudi ve Hristiyanlık için bir rakip olarak görmek uygun düşmez. Bu ince nokta, geçmişte nazil olan İlahi haber ve emirlerin bir tamamlayıcısı olarak görülmelidir. Bu araştırmanın sonunda, yeryüzü Müslüman halkları için birkaç noktaya değinmek isterim. Uzun zamandan beri Müslüman kadınların çoğu İslam'ın öngördüğü temel hak ve özgürlüklerinden mahrum kalmışlardır. Geçmişte yapılan hataların düzeltilmesi icap etmektedir. Bu işi yerine getirmek de bir lütuf, bir mahabbet gösterisi değil bilakis her Müslüman'ın yerine getirmekle yükümlü olduğu bir görevdir. Müslüman

halklar, Kuran-ı Kerim ve Hz. Nebi'nin (s.a.a) öğrettiği şekilde Müslüman kadınının hukukunu tüm yeryüzünde yaymakla yükümlüdür. Allah'ın Müslüman kadınlara bahsettiği bütün bu haklarla sunulmalıdır. Bu hak bildirgesinin doğru bir şekilde yapılması da; yapılacak olan eylemlerin ne denli doğru olacağına bir garantidir. Doğrudur, bunun için geç kalınmış olunabilir ama zararın neresinden dönülürse kardır. Eğer dünyanın dört bir yanına dağılmış Müslümanlar annelerin, eşlerin ve kız kardeşlerin haklarını garanti altına almayacaklarsa, bunu onlardan başka kim yapabilir ki? Ayrıca artık bizim acı da olsa bazı gerçeklerle yüzleşmemiz ve atalanımızdan kalıp, İslam'a ters düşen adet ve gelenekleri bir kenara bırakma cesaretine sahip olmamız gerekir. Zaten Kuran-ı Kerim de; dönemin kâfir ve putperest Arap halkını körükörüne atalarının yolundan gittikleri için kınamıyor mu?

Öte yandan bizlerin Batı ve diğer kültürlerden gelen değerleri iyice tahlil edip, yaralamamız gerekmektedir. Onların kültürlerini sorgusuz sualsiz kabullenmek, bizler için şu ana değin çok ağır bir tecrübe olmuştur. Kuran da bu konuyu bir yaratılış gereksinimi olarak görür ve şöyle buyurur;

“Ey insanlar! Biz sizi, bir erkekle bir dişiden yarattık. Ve örfler yoluyla tanışıp kaynaşasınız diye sizi milletlere, boylara ayırdık. Hiç kuşkusuz, Allah katında en seçkininiz, sakınılması gereken şeylerden en çok sakınmanızdır. Allah her şeyi bilir, her şeyden haberdardır.” (Hucurat/13)

Kısaca, başkalarını körü körüne taklit etmek, nefsin kemale ermesindeki bir engel olarak görülmektedir.

Yahudi, Mesihî ve hangi dinden olursa olsun bu araştırma yazısını inceleyen tüm Gayr-i Müslim okuyucularımıza şu son cümlelerimizi de iyice okumalarını tavsiye etmekteyiz. Gerçekten şaşmamak elde değil, gelişle beraber kadınların çehresini değiştiren ve yitmiş değerlerini tekrar onlara geri veren bir din nasıl oluyor da, kadınları ezen ve sindiren bir mektep olarak gösteriliyor? İslam'ın bu şekilde yanlış anlaşılması günümüz dünyanın en büyük ayıplarındandır. Bu yanlış algılanmanın canlı tutulması için de; iftiralarla dolu kitaplar ve makaleler yazılmakta, görsel medya ve Hollywood film sektörü de elinden geleni ardına koymamaktadır. Sonuç olarak da; aleyhte yapılan bunca tebligat ve propaganda İslam dinini ve ona mensup her şeyi korkunç ve itici kılmaktadır. Eğer yeryüzünde gerçekten huzur ve kardeşlik istiyorsak, bu İslam aleyhinde yapılan taassup ve kin dolu propagandaları elbirliğiyle değiştirmemiz gerekmektedir.

Gayr-i Müslimlerin, günümüzde ve geçmişte avam Müslüman halklar tarafından uygulanan geleneklerin birçoğunun İslam diniyle uyuşmadığını anlamaları gerekir. Nasıl bugünün Müslüman kadınlarının yaşam tarzını “İslami” olarak addedemiyorsak; Batılı kadınların yaşamlarını da “Yahudi” ve “Hristiyan” ilkelerine uygun olarak yaşıyorlar diye kabul edemeyiz. Bu bilince ulaşmak için de; Müslim ve Gayr-i Müslimlerin günümüzde bize sunulan kadın profilini yıkmak için beraberce oturup, konuşmaları icap etmektedir. Bu oturumların gerekliliği, günümüz ve gelecek nesillerin kuracakları aileler için hem huzur hem de barış açısından oldukça önemlidir. İslam dinini kadınların hamisi olarak görmek

ve yüzyıllardır hakları yitmiş bu kesime, bugünün modern dünyasının yeni yeni verdiği hakları çok önceleri verdiği unutmamak gerekir.

İslam, modern dünya kadınına hala da birçok öneri sunmaktadır; kadının doğumundan ölümüne dek hayatın her alanında onlara şerafet ve metanet, izzet ve ihtiram, emniyet ve korunma yollarını göstermektedir. Kendi maddi ve manevi ihtiyaçlarını nasıl temin edeceğinden tutun da cinsi ve duygusal her konuda onlara el uzatmıştır. İslam'ın tüm bu incelik ve hak gözeten ilkeleri göz önüne alındığında, İngiltere gibi bir ülkede Müslüman olanların çoğunluğunun kadın olmasına hiç şaşımamak gerekir.

Amerika Birleşik Devletleri'nde de; Müslüman olan insanların kahır çoğunluğunu kadınlar oluşturmaktadır (bu rakam Müslüman olanların dörtte üçüne eşittir).

İslam dini her zaman dünyamızın doğruluğa ulaşması için manevi ve ahlaki bir rehber ihtiyacı olduğunu savunmuştur. Amerika Birleşik Devletleri'nin Ortadoğu diplomati Büyükelçi Hermann Frederick Eilts, 24 Haziran 1985'te meclis dışişleri komisyon üyeleri ile bulunduğu konferansta şunları söylemiştir;

“Dünya Müslümanları'nın nüfusu bugün yaklaşık bir milyar kişiye ulaştı ve bu da gerçekten hiç azımsanacak bir rakam değildir. Ama beni en çok etkileyen şey de; İslam'ın, bugünlerde en hızlı yayılan tektanrılı din olma özelliğidir. İşte bizim bunun üzerinde durmamız ve ciddi bir şekilde düşünmemiz gerekmektedir.”

Evet, bu İslam hakkında yapılmış doğru bir tespittir ve şimdi bunu bulmanın tam zamanı. Bu araştırma yazısının da bu yolda atılmış bir adım olması ümidiyle.